

БЪЛГАРСКА
НАРОДНА
БАНКА

Адрес: пл. „Княз Александър I“ № 1, 1000 София

Телефон: (02) 91459 (централа)

Факс: (02) 980-24-25

E-mail: press_office@bnbbank.org

www.bnb.bg

[Начало](#) > [За БНБ](#) > [Пресцентър](#) > [Присъединяване към еврозоната](#) > [Въпроси и отговори](#)

Въпроси и отговори

Ако имам изтеглен кредит, който е договорен в левове преди датата на въвеждане на еврото, какво ще се случи с остатъчното ми задължение/остатъчната главница по кредита?

- Остатъчното задължение/остатъчната главница по кредит, договорен в левове, ще се превалутира автоматично от банката в евро при прилагане на официалния валутен курс и правилата за закръгляване.

- След въвеждането на еврото няма да се променят договорените условия по кредита – лихвен процент, срок, начин на погасяване и други.

Ще има ли промяна на вноската по кредит, който е договорен в левове?

- Левовата вноска по кредит, договорен в левове, автоматично ще се превалутира, като се прилагат официалният фиксиран валутен курс, както и правилата за превалутиране. Няма да се променят договорените с банката срокове за заплащане на вноската по кредита. Таксите, които клиентът заплаща във връзка с отпуснатия му кредит, също ще бъдат автоматично превалутирани от банката при прилагане на официалния валутен курс и правилата за закръгляване.

Ще се промени ли лихвеният процент от датата на въвеждане на еврото по усвоен от мен кредит, ако е договорен при фиксиран лихвен процент, например 3 %?

- Ако към датата на въвеждане на еврото имате договорен фиксиран лихвен процент по кредит, например 3%, лихвеният процент се запазва такъв, какъвто е бил договорен преди датата на въвеждане на еврото.

Ако лихвеният процент по усвояния от мен кредит от банка е променлив, например формира се като бенчмарк или индекс/индикатор, публикуван от БНБ или НСИ плюс надбавка, ще се промени ли този лихвен процент от датата на въвеждане на еврото?

- Ако към датата на въвеждане на еврото имате променлив лихвен процент и поради въвеждане на еврото се преустанови изчисляването на бенчмарка/индекса/индикатора, новият лихвен процент, приложим по Вашия кредит, не може да е по-висок от размера на лихвения процент преди датата на въвеждане на еврото.

Необходимо ли е клиентите да закрият левовите си сметки и да открият нови евови сметки след датата на въвеждане на еврото?

- Не, не е необходимо клиентите да закриват съществуващите си левови сметки и да откриват евови след датата на въвеждане на еврото. Всички левови сметки в банки ще бъдат автоматично и безплатно превалутирани от левове в евро по официалния фиксиран валутен курс.

Ще се промени ли международния банков номер (IBAN) по левовите сметки след приемането на еврото като официално платежно средство?

- Не, международният банков номер по левовите сметки (IBAN) на клиентите ще остане същият.

Как ще се превалутират салдата по левовите сметки след въвеждане на еврото като официално платежно средство в България?

- Салдата по всички левови сметки в банки ще бъдат автоматично и безплатно превалутирани в евро от датата на присъединяване на страната към еврозоната по официално обявения валутен курс.

Има ли риск при автоматичното превалутиране средствата ми да изчезнат?

- Банките работят за присъединяването към еврозоната още от 2022 г. Всички системи са подготвени и тествани, така че средствата ви да бъдат сигурни и защитени, както от технически грешки, така и от злонамерени действия. Не е възможно при автоматичния процес на превалутиране да изгубите своите средства.

Какво ще се случи след въвеждане на еврото като официална валута, ако преди датата на въвеждане на еврото имам две сметки в банка – една сметка в евро и една в лева?

- След въвеждане на еврото като официално платежно средство левовата Ви сметка ще бъде автоматично и безплатно превалутирана от банката в евро по официалния валутен курс, т.е. след датата на въвеждане на еврото ще имате две евови сметки. В двумесечен срок от датата на въвеждане на еврото може да поискате закриване на едната платежна сметка и прехвърляне на положителното салдо по нея към другата, ако по сметката Ви няма наложени тежести, залози и други законови ограничения при запазване на условията по платежната сметка, по която се прехвърлят средствата. За тези операции банките няма да начисляват такси и комисиони. Ако по платежната сметка, която се закрива, има

дебитно салдо или към нея имате издадена кредитна карта, трябва да се погаси съответното задължение преди закриването на сметката.

Кои такси и комисиони трябва да визуализират банките в левове и в евро?

- Банките са задължени да обозначават в левове и в евро Тарифите за таксите и комисионите за предоставяните от тях финансови услуги. Те ще обявяват тази информация в офисите си и на уебсайтовете си.

Ще продължат ли да се изпълняват безналични преводи в левове през периода на двойно обращение на лева и евро?

От датата на въвеждане на еврото в Република България за период от един месец левът и еврото ще са законни платежни средства на територията на страната (период на двойно обращение на лева и евро). Това означава, че през този един месец гражданите ще могат да извършват в двете валути само плащания в брой (в наличност).

През периода на двойно обращение всички безналични преводи в национална валута ще се изпълняват съгласно приложимите в еврозоната бизнес и технически изисквания за плащания в евро.

Как ще се изпълняват безналичните преводи в национална валута след присъединяване на страната към еврозоната?

От датата на въвеждане на еврото като национална валута платежната система за брутен сетълмент в реално време в левове (RINGS) ще престане да функционира. Плащания в левове, извършвани дотогава през RINGS, ще се изпълняват като плащания в евро в консолидираната платформа за TARGET услуги, в която вече участват банките на територията на страната и някои от клоновете на чуждестранни банки (виж [линк](#)).

Клиентските плащания в левове, включително бюджетните преводи, извършвани сега през платежната система БИСЕРАб, ще мигрират към SEPA плащания в евро. Платежната система за обслужване на клиентски преводи в евро БИСЕРА, оперирана от „БОРИКА“ АД, изпълнява местни и презгранични SEPA плащания в евро. От месец юли 2024 г. БИСЕРА осигурява пълна SEPA достижимост на плащанията в евро чрез участието на БНБ в системата STEP2 на EBA Clearing.

Незабавните плащания в евро могат да бъдат изпълнявани чрез системата TIPS (TARGET Instant Payment Settlement). От декември 2024 г. БНБ и „БОРИКА“ АД участват в TIPS, осигурявайки възможност за банките и другите доставчици на платежни услуги да извършват местни и презгранични клиентски незабавни плащания в евро.

Как ще се изпълняват картовите плащания след присъединяване на страната към еврозоната?

При въвеждане на еврото като национална валута за гражданите няма да има промяна в начина на извършване на картови трансакции на POS, ATM и онлайн. Платежната система за картови плащания БОРИКА ще премине към обработка на инициирани чрез платежни карти платежни операции в евро, като сетълментът им ще се извършва в консолидираната платформа за TARGET услуги.

Какви банкноти ще бъдат раздавани при теглене на пари в брой на терминално устройство ATM (банкомат) през едномесечния период на двойно обращение на лева и евро?

От датата на въвеждане на еврото в Република България при теглене на пари в брой чрез машини за самообслужване, включително терминални устройства ATM (банкомати), ще се разпространяват само евробанкноти.

Как ще бъдат превалутирани средствата по платежни сметки на датата на въвеждане на еврото в Република България?

На датата на въвеждане на еврото в Република България кредитните институции и другите доставчици на платежни услуги еднократно превалутират всички левови салда по сметки на своите клиенти в евро в съответствие с правилата за превалутиране и закръгляване съгласно чл. 12 и 13 от Закона за въвеждане на еврото в Република България, без такси и комисиони за клиента и при запазване на условията по съответните договори, валидни преди превалутирането.

В допълнение лице, което към датата на въвеждане на еврото в Република България има платежни сметки, свободни от тежести, запови или други законови ограничения, включително сметки за електронни пари, в левове и в евро при един и същ доставчик на платежни услуги, може в двумесечен срок от датата на въвеждане на еврото да поиска закриване на едната платежна сметка и прехвърляне на положителното салдо по нея към другата платежна сметка на същото лице при запазване на условията по платежната сметка, по която се прехвърлят средствата. За тези операции не се начисляват такси и комисиони. В случай че по платежната сметка, която се закрива, има дебитно салдо или издадена кредитна карта, лицето следва да погаси съответното задължение преди закриването.

В каква валута ще бъдат изпълнени платежни операции, които са инициирани в левове преди датата на въвеждане на еврото и все още не са приключили към тази дата?

От датата на въвеждане на еврото в Република България платежни операции, свързани с предоставянето на платежни услуги по чл. 4 от Закона за платежните услуги и платежните системи, които преди датата на въвеждане на еврото са били инициирани в левове и ще бъдат приключени на датата на въвеждане на еврото или след нея, се изпълняват в евро.

Как се превалутират държавните ценни книжа, които са регистрирани в Електронната система за регистриране и обслужване на търговията с ДЦК (ЕСРОТ) в БНБ?

Номиналната стойност на всички емисии ДЦК в левове се превалутира еднократно в евро по реда на чл. 12 от Закона за въвеждане на еврото в Република България и резултатът се закръглява по реда на чл. 13.

Превалутирването на номиналните стойности за всяка индивидуална клиентска сметка за ДЦК, за всяка емисия ДЦК по международен идентификационен код (ISIN) се извършва от Българската народна банка след получаване от банките – участници в ЕСРОТ, на извлечения от водените индивидуални сметки на техни клиенти.

Българската народна банка изпраща информация от водените на банките – участници в ЕСРОТ, регистри за ДЦК на Министерството на финансите, въз основа на която МФ регистрира в официалния регистър на държавния и държавногарантирания дълг по чл. 38, ал. 1 от Закона за държавния дълг съвкупните номинални стойности за всяка емисия държавни ценни книжа в левове, превалутирани в евро.

До кога ще се извършва търговията с държавни ценни книжа в български левове?

Три работни дни преди датата на въвеждане на еврото всички сделки и операции с ДЦК в български левове се преустановяват.

Какви са таксите и комисионите за превалутирването на държавните ценни книжа?

За дейностите по превалутирване на държавни ценни книжа не се събират такси и комисиони.

Как ще бъдат представяни таксите и комисионите, начислявани от доставчиците на платежни услуги в периода на двойно обозначаване на цените на стоките и услугите?

Таксите и комисионите на доставчиците на платежни услуги (банки, платежни институции и дружества за електронни пари), начислявани във връзка с предоставяните от тях платежни услуги (вносяне/теглени на пари в наличност по/от платежна сметка, изпълнение на кредитни преводи и картови плащания, налични парични преводи и др.), ще бъдат представяни в техните тарифи в евро и в левове в периода на двойно обозначаване на цените на стоките и услугите, който започва един месец след датата на влизане в сила на Решението за приемането на еврото и приключва 12 месеца след датата на въвеждане на еврото в Република България.

Информацията относно приложимите такси и комисиони се оповестява в офисите и на интернет страниците на доставчиците на платежни услуги, когато е приложимо. Тази информация се предоставя във всеки случай безплатно на хартиен или на друг траен носител при поискване от клиент съгласно чл. 21, ал. 1 от Закона за въвеждане на еврото в Република България.

Промени в размера на таксите и комисионите на доставчиците на платежни услуги се извършват съгласно разпоредбите на Закона за платежните услуги и платежните системи. Те се предоставят от доставчика на платежни услуги на ползвателя на платежни услуги в срок не по-малко от два месеца преди датата, на която е предложено промените да влязат в сила. Когато промените в дължимите такси и комисиони са по-благоприятни за ползвателя на платежни услуги, те се прилагат без предварително уведомление.

БНБ ще продължи ли да публикува основен лихвен процент (ОЛП) след въвеждане на еврото в Република България?

Българската народна банка ще преустанови обявяването на основния лихвен процент по чл. 35 от Закона за БНБ от началото на периода след въвеждане на еврото като национална валута. В тази връзка например след приемането на еврото в Република България ще отпадне ролята на ОЛП на БНБ като база за определяне на законната лихва в страната в съответствие със съответната директива. След приемане на еврото като национална валута за основен лихвен процент на държава-членка, чиято валута е еврото, след съответното транспониране в националното законодателство, може да се прилага или а) лихвеният процент, прилаган от Европейската централна банка в нейните най-скорошни основни операции по рефинансиране; или б) пределният лихвен процент, получен при тържни процедури с променлив процент за най-скорошни основни операции по рефинансиране на Европейската централна банка.

Как превалутирването на левовите кредити към евро ще се отрази на начина на формиране на лихвения процент по тях?

Съгласно чл. 44 от Закона за въвеждане на еврото в Република България при съществена промяна или прекратяване на изготвянето на бенчмарк (лихвен индекс), използван като основа за изчисляване на променливия лихвен процент по договори за кредит, които се превалутират от левове в евро, се прилага алтернативен бенчмарк, който се използва като заместител.

Промяната на лихвената база към датата на въвеждане на еврото в Република България не трябва да води до формиране на лихвен процент, който е по-висок от лихвения процент, прилаган преди датата на въвеждане на еврото. За промените в договорите за кредит, банките уведомяват клиентите по надлежащия ред, предвиден в националното законодателство.

На какъв етап е подготовката за отсичане на българските евромонети?

- Дизайнът на евромонетите с българска национална страна е одобрен.
- Осигурени са монетните заготовки за евромонети.
- Сключени са договори за производство и доставка на евромонети с българска национална страна.

Кога ще започне сеченето на евромонети с българска национална страна?

- Производство на евромонети с българска национална страна ще започне веднага след датата на вземане на решение от Съвета на ЕС за приемане на еврото от Република България в съответствие с член 140, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

От какво зависи количеството, което ще бъде отсечено, и то строго фиксирано ли е?

- Първоначалното количество евромонети с българска национална страна по номинали, което предстои да бъде отсечено след датата на вземане на решение от Съвета на ЕС за приемане на еврото в Република България, е предназначено основно да замени българските разменни монети в обращение, които очакваме да се върнат в БНБ и респективно да бъдат заменени с евромонети.

- Оценката на потребността от нови евромонети е постоянен процес. При изготвянето ѝ се вземат предвид запасите в трезорите на БНБ, търсенето, тенденциите в динамиката на отделните номинали евромонети, както и ръстът на парите в обращение (в частност на разменните евромонети). Евромонетите си остават въпрос от национална компетентност, независимо, че изготвените разчети за потребността от производството на нови евромонети подлежат на одобрение от Европейската централна банка (ЕЦБ). Ако държава от еврозоната възнамерява да емитира монети с нови изображения – като например на възпоменателна монета с номинална стойност от 2 евро, тя е длъжна да уведоми Европейската комисия. Комисията публикува информацията в многоезичния Официален вестник на Европейския съюз. Комисията е достоверният източник, въз основа на който ЕЦБ актуализира информацията за евромонетите на уебсайта си.

Пускането на тези монети в обращение ще съвпадне ли с датата, от която България приема еврото, или това може да стане и на по-късен етап?

- Евромонетите с българска национална страна, както и евробанкнотите като национална официална валута, ще бъдат пуснати в обращение на датата на въвеждане на еврото в Република България, като това е именно денят, посочен в Решението на Съвета на Европейския съюз за приемането на еврото от Република България.

Пускането в обращение ще бъде само в България първоначално или има друга схема на дистрибуция?

- Съгласно разпоредбите на новия Закон за БНБ, който ще влезе в сила от деня, посочен в Решението на Съвета на Европейския съюз за приемането на еврото от Република България, „Българската народна банка регулира наличнопаричното обращение в страната, емитира и пуска в обращение евробанкноти и евромонети в страната след съответното разрешение или одобрение от страна на ЕЦБ в съответствие с чл. 128 от Договора за функционирането на Европейския съюз“.

- След пускане в обращение от БНБ на евромонетите с българска национална страна в България, същите ще могат да се ползват като разплащателно средство във всички страни от еврозоната.

Какво ще бъде първоначалното количество, с което ще бъде захранено паричното обращение?

- Към датата на въвеждането на еврото, БНБ ще осигури достатъчно количество както от евробанкноти, така също и евромонети с българска национална страна от всички номинали, така че да посрещне потребността от тях за период поне от една година. Първоначалното количество, с което ще бъде захранено паричното обращение, ще зависи и от количествата евробанкноти и евромонети, които банките ще заявят и изтеглят от БНБ преди датата на въвеждане на еврото.

Възможно ли е метал от изтеглените от обращение български монети да бъде използван и за отсичане на българските евромонети?

- Краткият отговор е не.

Как логистично ще бъде организиран процесът: къде ще се съхраняват банкнотите и монетите, изтеглени от обращение?

- За съхранението на изтеглените от обращение български банкноти и разменни монети са осигурени достатъчно специализирани помещения, отговарящи на изискванията за съхранение на такъв вид ценности.

Има ли яснота откъде ще бъдат взети назаем банкнотите евро и какво първоначално количество ще бъде необходимо?

- Да, има яснота. БНБ е предприела необходимите стъпки за осигуряване на достатъчно количество евробанкноти, които да заменят българския лев през първата година от въвеждане на еврото.

Какъв текст ще бъде изписан по гурта на монетата от две евро?

- Върху гурта на монетите от 2 евро ще бъде изписан последователно текст на кирилица „БОЖЕ ПАЗИ БЪЛГАРИЯ“ на едната половина, а на втората половина – обърнато ще бъде изписан същият надпис.

Защо надписът „БОЖЕ ПАЗИ БЪЛГАРИЯ“ е изписан по този начин – с главни букви и без препинателни знаци?

- Надписът „БОЖЕ ПАЗИ БЪЛГАРИЯ“ (изписан само еднократно върху гурта) е използван във всички български разменни монети, емитирани в периода 1882 – 1943 г., а именно: изписан е само с главни букви и без препинателни знаци върху гуртовете на българските монети, т.е. това е дългогодишна традиция в българското монетосечене. Използването на подобен подход и при надписа на гурта на монетите от 2 евро ще осигури приемственост с българските исторически традиции в монетосеченето.

Други страни използвали ли са надписи по гуртовете на монетите от 2 евро?

- Да, други страни от еврозоната също са използвали надписи по гуртовете на монетите от 2 евро, изписани с главни букви и без да са поставяни препинателни знаци:

- Германия: надпис по гурта на монетата от 2 €: EINIGKEIT UND RECHT UND FREIHEIT (единство, справедливост и свобода) и федералният орел.
- Латвия: по гурта на монетата е надписът DIEVS * SVĒTĪ * LATVIJU (БОГ ДА БЛАГОСЛОВИ ЛАТВИЯ).
- Литва: надпис по гурта на монетата от 2 €: LAISVĖ * VIENYBĖ * GEROVĖ * (Свобода * Единство * Благоденствие *)
- Нидерландия: надпис по гурта на монетите от 2 € и от двете серии: GOD * ZIJ * MET * ONS * (Бог да е с нас)
- Хърватия: надпис по гурта на монетата от 2 €: „О LIJEPA О DRAGA О SLATKA SLOBODO“ („О, красива, о, скъпа, о, сладка свобода“) – стих от известната пиеса „Дубравка“ от Иван Гундулич.

Ако установя, че притежавам повредени левови банкноти и монети, които искам да обменя в евро, какво трябва да направя?

- Институцията, която обменя повредени левови банкноти и монети, е БНБ. Ще можете да направите обмяна, която ще се осъществи по официалния валутен курс по определен в наредба от БНБ ред.

В периода на двойно обращение на двете валути – левове и евро, мога ли да изтегля от банкомат /АТМ устройство/ левове?

- През едномесечния период на двойно обращение на левове и евро не може да изтеглите левове от банкомат /АТМ устройство/.

- От датата на въвеждане на еврото при теглене на пари в брой чрез машини за самообслужване, включително терминални устройства АТМ, се разпространяват само евробанкноти.

В периода на двойното обращение ще мога ли да заплатя задълженията си по публични вземания / данъци, държавни такси и други/ в левове?

- Може да заплатите задължения по публични вземания само в брой и то в случаите, когато това е възможно. Ако заплащането задължително трябва да се извършва по банков път, то ще може да стане само в евро. От датата на въвеждане на еврото левовите платежни системи /RINGS, BISERA 6/ ще преустановят дейността си.

Мога ли в периода на двойно обращение да извърша операция на гише в банка в левове?

- Да, в периода на двойно обращение можете да извършите операция на гише в левове в банка. Например, в периода на двойно обращение може да си платите задължение към бюджета на каса в банка, т.е. да извършите касов превод в левове.

- Ако при операцията, извършена на гише в банка, е необходимо служителят да Ви върне ресто, рестото трябва да бъде задължително в евробанкноти и евромонети.

Ще мога ли да плащам с левове след въвеждането на еврото?

- За период от един месец от датата на въвеждане на еврото в страната банкнотите и монетите в левове ще бъдат законно платежно средство паралелно с евробанкнотите и евромонетите. След изтичане на едномесечния период, в който и двете валути са в обращение, няма да може да купувате стоки или да заплащате услуги с банкноти и монети в левове.

В периода на двойно обращение на лева и еврото ще мога ли да правя нареждания през банка в левове?

- По време на периода на двойно обращение платежни нареждания през банки ще могат да се извършват само в евро. Левовите платежни системи (BISERA 6, RINGS) ще преустановят функционирането си от датата на въвеждането на еврото.

Може ли банките да откажат да обменят левове в евро?

- До изтичане на 12 месеца от датата на въвеждане на еврото като официално платежно средство банките нямат право да отказват обмен на левове в евро. След изтичане на този срок всяка банка ще реши дали да продължи извършването на тази услуга. БНБ ще обменя банкноти и монети от левове в евро за неограничен период.

Ако имам свой бизнес, по какъв начин мога да се снабдя с евромонети и евробанкноти преди датата на въвеждане на еврото?

- До датата на въвеждане на еврото снабдяване с евробанкноти и евромонети на търговците се извършва от банките, като това снабдяване се прави въз основа на договори, сключени между банките и търговците.
- Получените от търговците евробанкноти и евромонети не могат да бъдат използвани до датата на въвеждане на еврото. Може да се обърнете към обслужваща Ви банка и да уточните реда и условията, при които може да се снабдите с евробанкноти и евромонети преди датата на въвеждане на еврото, за да обезпечите дейността си след въвеждането на еврото.

Как мога да се снабдя със стартови комплекти с евромонети с българска национална страна преди датата на въвеждане на еврото?

- До датата на въвеждане на еврото банките продават стартови комплекти с евромонети с българска национална страна на физически лица и на търговци. Българската народна банка и „Български пощи“ ЕАД продават стартови комплекти с евромонети с българска национална страна само на физически лица. Евромонетите, получени със закупените стартови комплекти от физическите лица и от търговците, не могат да бъдат използвани до датата на въвеждане на еврото. БНБ ще оповести датата за начало на продажбата на стартовите комплекти с евромонети с българска национална страна.

Каква е официалната парична единица след присъединяване на страната към еврозоната?

- Считано от датата на въвеждане на еврото в Република България, официалната валута на Република България е еврото. Едно евро се разделя на сто цента.

Колко държави и с какво население използват еврото?

- Еврото се използва от над 350 милиона души в 20 държави от Европейския съюз. То е основа за стабилност и символ на европейското единство. Освен това е една от валутите, които се радват на най-голямо доверие в света. Също така еврото се използва и в редица държави и територии извън еврозоната, където еврото е официална или широко приета валута, като например: Ватикана, Андора, Монако и Сан Марино, въз основа на официално споразумение, Черна Гора и Косово, без официално споразумение, както и в отвъдморски територии извън Европа като Гваделупа, Мартиника, Гвиана, Реюнион, Майот, Сен Пиер и Микелон, Канарските острови.

Какви са евробанкнотите, какви са номиналите, които са в разпространение?

- Съществуват две серии банкноти. Първата серия се състои от седем различни номинала: [5 евро](#), [10 евро](#), [20 евро](#), [50 евро](#), [100 евро](#), [200 евро](#) и 500 евро. Втората серия, наречена „Европа“, се състои от шест номинала и е завършена с емитирането на банкнотите от 100 € и 200 € на 28 май 2019 г. Серия „Европа“ включва банкноти от [5 евро](#), [10 евро](#), [20 евро](#), [50 евро](#), [100 евро](#), [200 евро](#), като не включва банкнота от 500 евро, която от 27 април 2019 г. не се емитира, но е в обращение като законно платежно средство. Банкнотите от първата серия, пуснати за пръв път в обращение през 2002 г., постепенно се заместват от банкнотите от серия „Европа“, които са по-трайни и по-защитени срещу фалшифициране. Всички евробанкноти са законно платежно средство навсякъде в еврозоната.

Чи са подписите върху евробанкнотите?

- На първата серия евробанкноти има подпис на Вилем Ф. Дуйзенберг, Жан-Клод Трише или Марио Драги – съответно първия, втория и третия председател на Европейската централна банка. Валидни са банкнотите и с трите подписа.
- Подписът върху банкнотите от серия „Европа“ е на бившия председател на ЕЦБ Марио Драги или на настоящия – Кристин Лагард. Валидни са банкнотите и с двата подписа.

Колко вида са евромонетите, какви са различните номинали?

- Серията евромонети се състои от осем различни номинала: 1, 2, 5, 10, 20 и 50 цента, 1 евро и 2 евро. Евромонетите имат обща страна и национална страна, което символизира единството на ЕС в многообразието от националности. На националната страна е посочена емитиращата държава, а дизайнът на общите страни на монетите е дело на Люк Люикс от Белгийския кралски монетен двор. На [общата страна](#) са представени изображения на Европейския съюз или на Европа, които символизират единството на ЕС. На монетите от 1, 2 и 5 цента е представено земното кълбо с Европа, Африка и Азия. Всички евромонети могат да бъдат използвани навсякъде, където се извършват разплащания в евро.

Какво е изобразено на националната страна на 2 евро на България?

- На монетата от [2 евро](#) е изобразен Св. Паисий Хилендарски (1722–ок. 1773) – български народен будител и духовник, автор на първото възрожденско произведение в българската историография – „История славянобългарска“, както и надпис на кирилица вдясно „БЪЛГАРИЯ“. Вляво от изображението на светеца са разположени надпис на кирилица „ЕВРО“ и годината на емисия. По гурта на монетата от две евро има следния надпис: на едната половина е изписано „БОЖЕ ПАЗИ БЪЛГАРИЯ“, а на другата – обърнато е изписан същият надпис.

Какво е изобразено на българската национална страна на 1 евро?

- На монетата от 1 евро е изобразен Св. Иван Рилски (ок. 876–946) – български духовен водач, живял като монах отшелник, чудотворец и небесен закрилник на българския народ, основател на Рилския манастир, както и надпис на кирилица вдясно „БЪЛГАРИЯ“. Вляво от изображението на светеца са разположени надпис на кирилица „ЕВРО“ и годината на емисия.

Какво е изобразено на българската национална страна на 50, 20, 10, 5, 2 и 1 евроцента?

- На евромонетите от 50, 20, 10, 5, 2 и 1 цента е изобразен Мадарският конник – скален релеф от VIII век, включен в Списъка на световното културно наследство. Отгоре има надпис на кирилица „БЪЛГАРИЯ“, а отдолу също на кирилица – „СТОТИНКА“ при 1 цент и „СТОТИНКИ“ при 2, 5, 10, 20 и 50 цента. Вдясно е годината на емисия.

Българските евромонети (с българската национална страна) само в България ли ще могат да се използват?

- Не. Всички евромонети могат да бъдат използвани навсякъде в 21 държави. Когато България стане член на еврозоната, освен в страните от еврозоната, евромонетите с българска национална страна ще могат да се използват и в редица държави и територии извън еврозоната, където еврото е официална или широко приета валута, като например: Ватикана, Андора, Монако, Сан Марино, Черна Гора, Косово, както и в отвъдморски територии извън Европа като Гваделупа, Мартиника, Френска Гвиана, Реюнион, Майот, Сен Пиер и Микелон, Канарските острови.

По този начин евромонетите с българска национална страна ще достигнат до всички, които използват еврото.

Коя е датата за въвеждане на еврото в Република България?

- Дата на въвеждане на еврото в Република България е датата, определена в Решение на Съвета на Европейския съюз за приемането на еврото от Република България, прието в съответствие с чл. 140, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз, (наричано „Решение за приемане на еврото“) , и Регламент на Съвета на Европейския съюз, приет в съответствие с чл. 140, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Ще продължи ли БНБ да емитира български възпоменателни монети?

- След приемане на еврото като законно платежно в Република България Българската народна банка ще продължи да емитира възпоменателни монети (така наречените колекционерски монети за страните от еврозоната) на български национални теми и от благородни метали и мед. Номиналната стойност на тези монети ще бъде в евро и те ще бъдат законно платежно средство само на територията на България.

- БНБ ще може да емитира и възпоменателни монети с номинална стойност 2 евро. Този вид монети ще се посвещават на годишнини от събития, личности и теми, значими както за България, така и за Европейската общност. Тези монети ще са законно платежно средство на територията на всички държави от еврозоната.

Как ще бъдат осигурени първоначалните количества от евробанкноти при въвеждане на еврото в България?

- Необходимото количество евробанкноти за първоначалното зареждане и подзареждане ще бъде предоставено на заем на БНБ от определени от ЕЦБ за тази цел национални централни банки на страни от еврозоната, които ще осигурят както нови, така и използвани годни евробанкноти.

Как ще бъде информирано населението за разпознаване на евробанкнотите и евромонетите?

- БНБ ще извърши обучения за разпознаване на евробанкноти и евромонети на специалисти, работещи с банкноти и монети, които от своя страна след това трябва да обучат колегите си.

- БНБ ще подготви и публикува на страницата си в интернет интерактивни материали, информация (изображения, видеоклипове), с които гражданите да се самообучат за разпознаване на евробанкнотите и евромонетите.

Как се постъпва, ако евробанкнота или евромонета поражда съмнение, че е неистинска или преправена?

- След приемане на еврото като законно платежно в Република България, при съмнение за истинност на евробанкноти или евромонети, ще се прилага същият ред, който се изпълнява и сега.

- Ако получите евробанкнота или евромонета за която считате, че е неистинска или преправена, е необходимо веднага да уведомите органите на полицията. Притежаването на неистински банкноти и монети, както и прокарването им в обращение, знаейки че те са неистински, представлява престъпление.

- При съмнение относно истинността се обърнете към каса на БНБ или най-близкия клон на банка, където да проверят банкнотата или монетата. В случай че тя поражда съмнение за неистинност, касиерът следва да я задържи, като предостави на приносителя Протокол за задържане, след което следва да я изпрати за експертиза в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ. За резултата от експертизата НЦА издава документ.

- Неистински банкноти и монети не се заменят и не се връщат на приносителя.

Как се извършва обмяната на банкноти и монети? Има ли такси за това?

- Българската народна банка обменя безплатно, в неограничено количество и без ограничение във времето банкноти и монети от левове в евро по официалния валутен курс.

- През първите 6 месеца от датата на въвеждане на еврото в Република България кредитните институции (банките) обменят безплатно, в неограничено количество банкноти и монети от левове в евро по официалния валутен курс, като за суми над 30 000 лв. на една трансакция кредитните институции (банките) обменят безплатно банкноти и монети от левове в евро след предварителна заявка от 3 работни дни. Това правило се прилага съответно и при внасянето и свързаната с това обмяна на банкноти и монети в левове по сметка на клиента в евро при кредитна институция (банка), в която е извършена обмяната.

- Също така през първите 6 месеца от датата на въвеждане на еврото в Република България „Български пощи“ ЕАД обменят безплатно банкноти и монети от левове в евро по официалния валутен курс в размер до 1000 лв. на ден за едно лице. За суми в размер от 1000 лв. до 10 000 лв. на ден за едно лице „Български пощи“ ЕАД обменят безплатно банкноти и монети от левове в евро след подадена предварителна заявка от 3 до 5 работни дни само в предварително обявени пощенски клонове в страната. „Български пощи“ ЕАД не обменя банкноти и монети от левове в евро в размер над 10 000 лв. на ден на едно лице. Важно е да се знае, че „Български пощи“ ЕАД обменя банкноти и монети от левове в евро само в населени места, където няма офиси или клонове на кредитна институция (банка).

Какво количество български банкноти и монети ще бъдат изтеглени от обращение?

- По предварителна оценка се очаква да бъдат изтеглени от обращение огромно количество български банкноти и монети – около 640 тона банкноти (около 32 тира) и около 7700 тона разменни монети (около 385 тира).

Как ще работят АТМ-ите?

- АТМ-ите ще бъдат настроени и ще бъдат заредени да работят с евробанкноти от датата на приемане на еврото в България. Преди това АТМ-ите ще работят с български банкноти.

Ако след 5, 10 или повече години някой открие в дома, офиса си левове, след като еврото вече е въведено, ще може ли да ги обмени за евро?

- Без ограничение във времето и в неограничено количество Българската народна банка ще обменя безплатно банкноти и монети от левове в евро по официалния валутен курс, спазвайки изискванията на Закона за мерките срещу изпиране на пари (ЗМИП) и на Закона за мерките срещу финансирането на тероризма.

Какво представляват Евросистемата и Европейската система на централните банки (ЕСЦБ)?

- Европейската система на централните банки (ЕСЦБ) включва Европейската централна банка (ЕЦБ) и националните централни банки на държавите – членки на ЕС. Основната цел на ЕСЦБ е да поддържа ценова стабилност. Без да се накарнява тази цел, ЕСЦБ подпомага общата икономическа политика в рамките на Съюза в съответствие с принципа на отворена пазарна икономика при свободна конкуренция.

За разлика от ЕСЦБ, Евросистемата включва само ЕЦБ и националните централни банки на държавите членки, чиято парична единица е еврото. Чрез Евросистемата се определя и прилага паричната политика на еврозоната, извършването на валутни операции, управлението на официалните резерви в чуждестранна валута на държавите членки и насърчаването на нормалното функциониране на платежните системи.

Как се ръководи Европейската система на централните банки (ЕСЦБ)?

- ЕСЦБ се ръководи от органите за вземане на решения на ЕЦБ – **Управителен съвет (УС)**, **Изпълнителен съвет (ИС)** и **Генерален съвет (ГС)**.

Управителният съвет е главният орган за вземане на решения на ЕЦБ. Той се състои от шестимата членове на Изпълнителния съвет и управителите на националните централни банки на държавите от еврозоната. Неговите насоки и решения осигуряват изпълнението на възложените на ЕЦБ и Евросистемата задачи.

Изпълнителният съвет се състои от председателя, заместник-председателя и четирима други членове. Всички членове се назначават от Европейския съвет, който взема решение с квалифицирано мнозинство.

Генералният съвет включва председателя и заместник-председателя на ЕЦБ и управителите на националните централни банки (НЦБ) на държавите членки на ЕС, т.е. включва представители на всички държави от еврозоната и всички държави извън еврозоната в ЕС. Другите членове на Изпълнителния съвет на ЕЦБ, председателят на Съвета на ЕС и един член на Европейската комисия могат да присъстват на заседанията на Генералния съвет, но нямат право да гласуват. Председателят на ЕЦБ информира ГС за решенията на УС на ЕЦБ. Генералният съвет на ЕЦБ ще бъде разпуснат, когато всички държави членки на ЕС въведат единната валута.

Кой определя паричната политика на Евросистемата?

- Управителният съвет на Европейската централна банка формулира паричната политика на Евросистемата, включително решенията, отнасящи се до междинни цели на паричната политика, основните лихвени проценти и депозирането на резерви в ЕСЦБ, и приема необходимите насоки за тяхното прилагане.

Обикновено Управителният съвет заседава два пъти месечно. Той анализира икономическата и паричната динамика и на всеки шест седмици приема решения по паричната политика. На другите си заседания Съветът обсъжда главно въпроси, засягащи други задачи и отговорности на ЕЦБ и Евросистемата. За да се осигури разделянето на отговорностите по надзора от задачите на ЕЦБ по паричната политика и другите задължения, се провеждат отделни заседания на Управителния съвет.

Решенията, свързани с паричната политика, се разясняват подробно на пресконференция, която се провежда веднъж на шест седмици. Пресконференцията се води от председателя със съдействието на заместник-председателя на ЕЦБ.

Как се провеждат гласуванията в Управителния съвет на ЕЦБ?

- Управителният съвет взема решения с обикновено мнозинство от гласовете на членовете, имащи право на глас, освен когато не се изисква 2/3 от гласовете за вземане на решение. За провеждане на гласуване в Управителния съвет е необходим кворум от две трети от членовете, които имат право на глас. Понастоящем управителите са разпределени в две групи. Първата група притежава четири гласа при гласуване, а втората разполага с единадесет гласа. Управителите се редуват, като правата се използват въз основа на месечна ротация.

На какъв принцип са разпределени управителите на национални банки в тези две групи за взимане на решения?

- Управителите са разпределени в двете групи според дела на държавата членка в съвкупния брутен вътрешен продукт по пазарни цени и в общия агрегиран баланс на парично-финансовите институции на държавите членки, чиято парична единица е еврото.

Първата група – в нея влизат Германия, Франция, Италия, Испания и Нидерландия – се състои от петима управители, а втората – от управителите на останалите НЦБ.

Колко често всеки един от управителите на централна банка от еврозоната участва във взимането на решения в съответните групи?

- Изследване на ЕЦБ показва, че при 21 управителя честотата на гласуване на тези в първата група е 80%, а на тези от втората – почти 70%.

България участва ли в Генералния съвет на ЕЦБ?

- От присъединяването на България към ЕС Българската народна банка е част от ЕСЦБ, управителят на БНБ е член на Генералния съвет на ЕЦБ и участва в заседанията, които обикновено се провеждат четири пъти в годината. За провеждане на гласуване на заседанията на Генералния съвет е необходим кворум от две трети от членовете му или техните заместници. Решенията на Генералния съвет се вземат с обикновено мнозинство, като съществува възможност решенията да могат да бъдат вземани и чрез писмена процедура. За Генералния съвет на ЕЦБ не се прилага ротационната система, която се отнася до разпределението на правото на глас между членовете на Управителния съвет на ЕЦБ.

Какви са отговорностите на Генералния съвет?

- Генералният съвет отговаря за: консултациите от името и от компетентност на ЕЦБ на проекти на актове на Съюза или националните власти, включително по обхвата и приложението на законодателството на Съюза, отнасящо се до надзора върху кредитните институции и стабилността на финансовата система; събирането на статистическа информация; изготвяне на годишните доклади на ЕЦБ; установяването на необходимите правила за стандартизиране на счетоводството и отчетността на операциите, извършвани от НЦБ; приемането на мерки относно алгоритъма за записване на капитала на ЕЦБ; определянето на референтни стойности, които да се прилагат при оценката на икономическата конвергенция съгласно Маастрихтските критерии, включително определянето на изключения при прилагането на критерия за ценова стабилност; определянето на условията за работа на персонала на ЕЦБ; допринася за осъществяването на необходимата подготовка за неотменимо фиксиране на обменните курсове на валутите на държавите-членки на ЕС с дерогация спрямо еврото.

Какво представлява Европейската централна банка?

- Европейската централна банка (ЕЦБ) е централната банка на еврозоната. Нейната главна цел е да поддържа цените стабилни. Преди всичко, това става чрез определяне на адекватни лихвени проценти, но през годините са се развили и други инструменти на паричната политика.

Освен това ЕЦБ отговаря за упражняването на надзор над банките в рамката на единния надзорен механизъм (ЕНМ).

Как се формира капиталът на Европейската централна банка?

- Във връзка с участието си в ЕСЦБ всяка НЦБ записва вноска в капитала на ЕЦБ. Теглото на всяка НЦБ в алгоритъма за записване на капитала на ЕЦБ е подобен на този при определянето на правата на глас, но за разлика от него теглото на всяка НЦБ се определя от дела на съответната държава в общото население и в brutния вътрешен продукт на ЕС по пазарни цени за последните пет години. Двата фактора имат еднакво тегло в капиталовия алгоритъм. Европейската централна банка коригира дяловете на всеки пет години и при всяка промяна в броя на националните централни банки, които внасят дял в капитала ѝ. Последната промяна е от 1.02.2020 г. Към 1 януари 2024 г. капиталът на ЕЦБ възлиза на 10.8 млрд. евро и се образува от НЦБ на всички държави членки на ЕС.

В момента България внася ли средства в Европейската централна банка?

- Във връзка с участието си в ЕЦБ от 2007 г., БНБ, както и останалите национални централни банки (НЦБ) извън еврозоната, е задължена да внася средства за оперативните разходи на ЕЦБ, като изплаща малък процент от дела си в записания капитал на ЕЦБ.

На колко възлизат в момента вноските на националните централни банки на страните извън еврозоната?

- От 29 декември 2010 г. вноските на националните централни банки извън еврозоната представляват 3.75% от общия им дял в записания капитал на Европейската централна банка. Същевременно преди присъединяването към еврозоната, НЦБ на съответните държави нямат право на дял от разпределимата печалба на ЕЦБ и не са задължени да покриват загуби, претърпени от ЕЦБ. Като пълноправен член на Евросистемата, БНБ ще трябва да изплати останалата част от записания си дял в капитала на ЕЦБ, който считано от 1 януари 2024 г. е в размер на 0.9783% от общия записан капитал на ЕЦБ.

Националните централни банки предоставят ли на ЕЦБ чуждестранни резервни активи?

- Националните централни банки на държавите членки предоставят на ЕЦБ чуждестранни резервни активи, различни от валутите на държавите членки, евро, резервни позиции на МВФ и специални права на тираж (СПТ), до размер, еквивалентен на 50 млрд. евро. Вноската на всяка участваща НЦБ се определя пропорционално на дела ѝ в капитала на ЕЦБ. Целите на управлението на чуждестранните резерви на ЕЦБ по реда на своето значение са: ликвидност, сигурност и възвръщаемост. Валутните резерви на ЕЦБ осигуряват наличието на достатъчна ликвидност, за да може тя да провежда валутни операции при необходимост.

Кой осъществява паричната политика на Евросистемата?

- Изпълнителният съвет осъществява паричната политика в съответствие с насоките и решенията, приети от Управителния съвет. При осъществяването на тази дейност Изпълнителният съвет дава необходимите указания на националните централни банки.

Изпълнителният съвет на ЕЦБ се състои от председател, заместник-председател и четирима други членове.

ЕЦБ прави ли интервенции на валутния пазар?

- ЕЦБ осъществява интервенциите на валутния пазар едностранно или координирано с други централни банки. ЕЦБ не провежда политика за активно таргетиране на валутния курс на еврото, като до момента е интервенирала на валутния пазар само през 2000 г. и 2011 г. През третото тримесечие на 2000 г. ЕЦБ координирано с централната банка на Япония и Федералния резерв интервенира на валутните пазари на EUR/JPY и EUR/USD с обеми от съответно 1.5 млрд. евро и 1.6 млрд. евро поради опасения от възможни последици от слабия курс на еврото върху глобалната икономика. През четвъртото тримесечие на 2000 г. ЕЦБ интервенира едностранно на валутните пазари на EUR/JPY и EUR/USD в общ обем от съответно 1.5 млрд. евро и 5.6 млрд. евро поради опасения от последици от слабия курс на еврото спрямо основни валути върху ценовата стабилност в еврозоната. През първото тримесечие на 2011 г. ЕЦБ интервенира координирано с централната банка на Япония на валутния пазар на EUR/JPY с общ обем от 0.7 млрд. евро поради движения във валутния курс на йената след природно бедствие в Япония.

Какво значение има в момента паричната политика на ЕЦБ за благосъстоянието на гражданите в България? А след въвеждане на еврото?

- В момента паричната политика на Европейската централна банка оказва косвено влияние върху благосъстоянието на гражданите в България. Това е така, защото България е под валутен борд, при който левът е фиксиран към еврото. Всяка промяна в лихвените проценти на ЕЦБ може да повлияе на лихвите по кредити и депозити в България, макар и с известно закъснение и по-слабо изразено въздействие в сравнение с държавите от еврозоната. След въвеждането на еврото, влиянието на паричната политика на ЕЦБ ще бъде по-пряко. България ще стане част от еврозоната и ще има достъп до инструментите на ЕЦБ, като например програмите за количествени улеснения и стабилизационните механизми. Това може да доведе до по-ниски лихвени проценти, по-добри условия за кредитиране и повишена финансова стабилност.

Какво ще се промени по отношение на паричната политика в България след членството ни в еврозоната?

- При паричен съвет (в момента), при който е налице необратимо фиксиран курс на лева към еврото, влиянието на ЕЦБ върху българската икономика е косвено, тъй като левът е фиксиран към еврото. Промените в лихвените проценти на ЕЦБ могат да повлияят в известна степен на разходите по кредити и доходността на депозитите. България няма гъвкавостта да прилага независима парична политика, което затруднява справянето с вътрешни икономически кризи. Всякакви външни икономически шокове трябва да бъдат компенсирани чрез фискални политики или структурни реформи.

След като България стане част от еврозоната, ще бъде под прякото влияние на монетарната политика на ЕЦБ, което обаче няма да е голяма промяна, тъй като в условията на паричен съвет способността за самостоятелни действия вече е силно ограничена. Това означава, че ЕЦБ ще определя лихвените проценти и други парични инструменти, които ще оказват пряко влияние върху кредитирането, спестяванията и инвестициите в страната. В допълнение, България ще получи достъп до стабилизационни механизми като Европейския механизъм за стабилност (ЕМС), който може да помогне в случай на икономически кризи. Това ще увеличи финансовата стабилност и доверието в икономиката.

В Евросистемата какви минимални резерви трябва да поддържат кредитните институции?

- Евросистемата задължава кредитните институции да поддържат минимални резерви по сметки в националните централни банки. Всяка кредитна институция следва да поддържа определен процент от своите клиентски депозити (както и някои други банкови задължения) в депозитна сметка в съответната НЦБ, средно за определен от ЕЦБ период на поддържане на резервите (шест седмици). УС на ЕЦБ може да приема регламенти, отнасящи се до изчисляването и определянето на необходимите минимални резерви. В случаите на тяхното неспазване ЕЦБ има право да налага наказателна лихва и други санкции със сходен ефект.

До януари 2012 г. банките са били задължени да поддържат в националната си централна банка минимум 2% от определени пасиви, главно депозити на клиенти, като след януари 2012 г. равнището е понижено до 1%.

Как ще се променят резервите на банките в БНБ?

- На датата на присъединяване към еврозоната задълженията на БНБ към банките, деноминирани в левове, ще се трансформират по официалния фиксиран курс на лева към еврото в задължения на БНБ към банките, деноминирани в евро. Банките ще продължат да се разпореждат със средствата си в БНБ, като още от първия ден след приемането на еврото размерът на резервите им може и вероятно ще се промени вследствие на извършваните от тях операции, както и поради факторите, описани по-долу.

След присъединяването към еврозоната ставката на задължителните минимални резерви (ЗМР) за банките в България ще бъде понижена от текущите 12% до текущо 1%, като същевременно ще бъде намалена и базата, върху която се начислява ставката.

Резервната база, върху която в момента се определя размерът на ЗМР, са привлечените от банките средства от резиденти и нерезиденти, като за ЗМР се приемат и 50% от касовите наличности, включително в ATM устройствата на банките. Банките не поддържат задължителни минимални резерви за привлечените средства от държавния и местните бюджети. След присъединяването на БНБ към Евросистемата резервната база ще включва депозитите и емитираните дългови ценни книжа. От резервната база ще бъдат изключени задълженията към кредитни институции от еврозоната, което ще доведе до изключване от резервната база на привлечените средства от банките майки в еврозоната. За депозитите с договорен матуритет над 2 години, депозитите, договорени за ползване след предизвестие над 2 години, репо сделките и дълговите ценни книжа, емитирани с оригинален матуритет над две години, ще бъде прилагана ставка от 0%. За всички останали пасиви, включени в резервната база, ще бъде прилагана ставка от 1%.

По приблизителни оценки с данни за октомври 2024 г. базата, върху която се начислява ставката на ЗМР, би се понижила с около 6.3 млрд. лева, а ЗМР на банките биха се понижили с около 15 млрд. лева.

За средствата, надвишаващи задължителните минимални резерви, банките с достъп до инструментите на паричната политика ще могат да получават доход от БНБ, използвайки депозитното улеснение при лихвен процент, определен от Евросистемата за този инструмент. Конкретните стойности са тук:

https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/key_ecb_interest_rates/html/index.en.html

Банките получават ли лихва по задължителните минимални резерви?

- Минималните резерви се държат по резервни сметки, деноминирани в евро, при съответните национални централни банки във всяка държава членка от еврозоната, в която са установени кредитните институции. Съгласно изменението на чл. 9 от Регламент (ЕС) 2021/378 относно прилагането на изискванията за минимални резерви, считано от 20 септември 2023 г., наличностите от минимални резерви се олихвяват с 0 % (нула процента).

Съгласно Решение на ЕЦБ/2019/31, свръхрезервите (наличностите от резерви, които надхвърлят задължителните резерви), се олихвяват с 0% (нула процента) или с лихвения процент по депозитното улеснение, което от двете е по-ниско. Това правило касае свръхрезервите, които банките държат по текущите си сметки за резерви в ЕЦБ (които се олихвяват с 0% в момента), но следва да се има предвид, че като част от Евросистемата банките могат да използват депозитното улеснение като инструмент на паричната политика и да получават доход от БНБ в размер на лихвения процент по депозитното улеснение.

Какви икономически ефекти могат да се очакват от намаляването на ставката на задължителните минимални резерви след присъединяването на БНБ към Евросистемата?

- При запазване на текущите условия, характеризиращи се със значителна ликвидност в банковата система в страната, и отчитане на пазарните очаквания за динамиката на лихвените проценти в еврозоната, се очаква освободеният за банките ресурс от задължителните минимални резерви (ЗМР) да продължи да се поддържа в баланса на БНБ, като бъде прехвърлен в така нареченото „депозитно улеснение“. „Депозитното улеснение“ е ликвидно улеснение с постоянен достъп, което се използва от търговските банки в еврозоната, за да пласират ликвидните си средства в националните централни банки.

След присъединяването на БНБ към Евросистемата БНБ ще започне да прилага лихвения процент по депозитното улеснение за поддържаните от банките средства по това улеснение, докато в текущия паричен режим лихвеният процент по свръхрезервите на банките в БНБ е 0%. Поддържаните от банките средства по депозитното улеснение биха представлявали за тях практически безрисков актив, който към момента предоставя положителна доходност, поради което може да се очаква, че те биха прехвърлили по-голямата част от освободения финансов ресурс от задължителни минимални резерви към депозитното улеснение. Това означава, че общите банкови резерви в баланса на БНБ биха се запазили без съществена промяна. В резултат на това не биха се наблюдавали значителни макроикономически ефекти от понижаването на ставката на ЗМР върху динамиката на кредитите и динамиката на крайните потребителски цени в страната.

Опитът на Хърватия показва, че непосредствено след присъединяването на страната към еврозоната се наблюдава трансформиране на по-голямата част от депозитите на търговските банки в централната банка от разплащателни сметки, средствата по които служат за покриване на задължителни минимални резерви, към депозитното улеснение. Данните за растежа на кредита за домакинствата в Хърватия показват, че в годината след присъединяването ѝ към еврозоната не се наблюдават съществени различия в темповете на растеж на жилищните и потребителските кредити спрямо тези, наблюдавани преди присъединяването. При кредита за нефинансовите предприятия се отчита значително ускоряване на растежа в годината преди присъединяването и съответно значително забавяне в годината след това вследствие на базов ефект, като не е задължително тези развиятия да са пряко свързани със самото присъединяване към еврозоната.

Каква е гаранцията, че след членството ни в еврозоната България няма да плаща сметката на най-задължените държави, като например Гърция?

- След финансовата криза през 2010 г. бяха въведени значителни промени в контрола върху задължнялостта и финансовата стабилност в еврозоната. Бяха засилени правилата за фискална дисциплина (наблюдение и санкции за неспазване на бюджетните правила) чрез въвеждането на Фискалния пакт, който изисква държавите членки да поддържат балансиран бюджет и да ограничават структурния дефицит до 0.5% от БВП.

Създаден беше EMC като постоянен фонд за подпомагане на държави от еврозоната с финансови затруднения. Той предоставя заеми след анализ на дълговата устойчивост и при строги условия, вписани в програма за икономическо приспособяване, която следва да се изпълнява от държавата-кредитополучател. Заемът се отпуска на няколко транша, като преди всеки от тях всички държави членки обсъждат мониторингов доклад от Европейската комисия и Международния валутен фонд (доколкото в повечето случаи се прилага съвместно финансиране със средства и от Фонда).

Чрез изграждането на банковия съюз бяха въведени механизми за надзор и реструктуриране на банки, включително Единният надзорен механизъм (ЕНМ) и Единният механизъм за реструктуриране (ЕМР), които имат за цел да се предотвратят бъдещи банкови кризи. Въведени бяха нови регулации, които изискват банките да поддържат по-високи нива на капитал и ликвидност, за да се справят с икономически шокове, без да е необходима намеса на държавата.

Тези промени целят да предотвратят повторение на кризи като тази от 2010 г. и да осигурят по-голяма финансова стабилност в еврозоната.

Кои банки в България надзирава ЕЦБ?

- ЕЦБ отговаря за надзора над определените в България като значими институции във всички аспекти на тяхната дейност, включително дистанционен надзор, инспекции на място, оценка на модели, оценка за надеждност и пригодност на членове на ръководните органи на банките.

От страна на националните компетентни органи, обект на надзор, са така наречените „по-малко значими институции“ (Less Significant Institutions, LSI), чийто брой в ЕС е 2475 (кредитни институции, клонове, финансови холдинги и смесени финансови холдинги) с активи в размер 1,8 трилиона евро. Надзорът над „по-малко значимите институции“ е директна отговорност на националните компетентни органи, като ЕЦБ чрез съответната структура на ЕНМ осъществява съответната надзорна функция – комбинация от поддържащи методически функции и директни полномощия.

Коя институция има правомощията да издава и отнема лицензи на кредитни институции?

- След създаването на Единния надзорен механизъм (ЕНМ) Европейската централна банка (ЕЦБ) играе ключова роля в издаването на лицензи за банки в еврозоната. Националните централни банки или националните надзорни органи (ако не са част от тях) правят първоначална оценка след подадено заявление за лиценз. Тя включва оценка на съответствието с изискванията за капиталова адекватност, управление и други критерии. На тази основа националният орган изготвя препоръка към ЕЦБ, която взима окончателното решение за издаване или отказ на банков лиценз. Така се гарантира, че банките в еврозоната отговарят на единни стандарти, което позволява равномерно и прозрачно регулиране на банковата дейност в еврозоната и предотвратява рисковете, свързани с финансовата нестабилност.

Освен да издава и отнема лицензи на кредитни институции, ЕЦБ е оправомощена да оценява придобиването на квалифицирани дялови участия в кредитни институции, да извършва надзорен преглед, включително стрес-тестове и евентуалното им публично оповестяване, за да определя дали правилата, стратегиите, процесите и механизмите, въведени от кредитните институции, и собственият капитал, който те държат, осигуряват стабилно управление и покритие на техните рискове и въз основа на този надзорен преглед да налага на кредитните институции специфични допълнителни капиталови изисквания, специфични изисквания за публично оповестяване, за ликвидност и други мерки, както и да осигурява спазването на пруденциалните правила на ЕС.

Какви промени ще настъпят в структурата на баланса на БНБ?

- В условията на паричен режим на фиксиран курс на националната валута БНБ публикува обособени счетоводни баланси на управление „Емисионно“ и на управление „Банково“, както и консолидиран баланс, изготвени в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФА), приети от Европейския съюз, Закона за счетоводството и Закона за БНБ. След присъединяване към еврозоната БНБ ще публикува баланс на банката и консолидиран баланс в съответствие с правната рамка на ЕЦБ за счетоводна и финансова отчетност, МСФА, Закона за счетоводството и закона за БНБ. Структурата на баланса на БНБ ще бъде във формата, посочен в Приложение IV от Насоки 2024/2941 на ЕЦБ за осчетоводяване и финансова отчетност.

Активите в баланса най-общо биха могли да се разграничат на „монетарни“ и „немонетарни“. Монетарните активи са тези, които възникват вследствие на провежданата в еврозоната парична политика, като те включват вземания от банки – контрагенти на централната банка, и ценни книжа, закупвани за целите на общата паричната политика. Немонетарните активи са всички други активи, в това число собствените резерви от финансови вземания и злато на БНБ. Аналогично, пасивите (задълженията) на БНБ също могат да бъдат разграничени на „монетарни“ и „немонетарни“. Монетарните пасиви са банкнотите в обращение и резервите на банковата система. Немонетарните пасиви включват всички останали задължения на БНБ – към правителството и други клиенти, както и капитала, в т.ч. резервите на БНБ. Монетарните активи и пасиви в баланса на БНБ са общи за Евросистемата, съответно, общите приходи и разходи, които произтичат от тях, се преразпределят между централните банки и ЕЦБ, докато приходите и разходите от немонетарните активи и пасиви в баланса на БНБ са изцяло нейни.

Към момента на присъединяване в Евросистемата БНБ няма да притежава монетарни активи, възникнали вследствие на провежданата парична политика в еврозоната. Всички активи, които БНБ притежава към момента на присъединяване в Евросистемата, ще бъдат рекласифицирани и включени в позиции, по които се отчитат немонетарни активи. Пример за такава рекласификация са активите на БНБ, които представляват вземания в евро от чуждестранни лица резиденти на еврозоната. До присъединяването на БНБ към Евросистемата те се отчитат като вземания в чуждестранна валута от чуждестранни лица, а след като еврото стане национална валута на България, тези активи ще бъдат рекласифицирани в баланса на БНБ като вземания от резиденти на еврозоната в местна валута. Аналогично, след присъединяването към еврозоната задълженията (пасивите) ще бъдат рекласифицирани, но в пасивната страна на баланса на БНБ ще има монетарни пасиви.

Какви промени могат да се очакват в динамиката на парите в обращение?

- Половин до една година преди присъединяването на България към еврозоната може да се очаква значително намаление на левовите банкноти в обращение вследствие на трансформирането им в депозити в банковата система с цел по-лесно превалутиране в евро.

В Хърватия през шестте месеца преди присъединяването към еврозоната (след обявяването на решението на Съвета на Европейския съюз от 6 юли 2022 г. за приемането на еврото от Хърватия на 1 януари 2023 г.) се наблюдава намаление на банкнотите в обращение с 42.4%. Опитът на Естония, Латвия и Литва също показва, че половин до една година преди самото присъединяване към еврозоната банкнотите в местна валута, които са в обращение, са спаднали с 40% до 50%.

Динамиката на парите в обращение (евробанкноти и евромонети) след присъединяването на България към еврозоната ще зависи основно от търсенето им за транзакционни цели и от предпочитанията на икономическите агенти (домакинства, фирми) да държат пари в брой или да поддържат средства под формата на депозити в банковата система.

Могат ли да се очакват промени по отношение на депозита на правителството в БНБ?

- На датата на присъединяване към еврозоната задълженията на БНБ към правителството, деноминирани в левове, ще се трансформират по официалния фиксиран курс на лева към еврото в задължения на БНБ към правителството, деноминирани в евро. Правителството ще продължи да разполага със средствата си в БНБ без ограничения, като още от първия ден след приемането на еврото ще може да го използва за изпълнение на бюджетни операции в евро.

Не се очаква присъединяването на България към еврозоната да доведе до промяна във факторите, които определят размера на депозита на правителството в БНБ. Те ще останат основно свързани с провежданата от правителството фискална политика, която определя целите за бюджетно салдо и неговото финансиране, политиката по управление на държавния дълг (свързана с емисията на ДЦК на международния и вътрешния пазар и погасителния профил на дълга в обращение), като допълнително влияние върху размера на депозита на правителството оказва и нетният размер на средствата, получавани по линия на финансиране на европейски програми. При равни други условия реализирането на бюджетен дефицит представлява фактор за изтеглянето на ликвидни средства от депозита на правителството в БНБ, докато при реализирането на положително бюджетно салдо се акумулират средства в депозита на правителството в БНБ.

Какви промени ще настъпят по отношение на международните валутни резерви на БНБ?

- Централните банки използват баланса си за да постигат своите първостепенни цели за макроикономическа и финансова стабилност. Провеждането на парична политика водеща до постигане на основната цел – ценова стабилност – има първостепенно значение за централните банки от Евросистемата. Всички останали дейности, които не са свързани с паричната политика в еврозоната, но които може да имат влияние върху нейната ефективност са ограничени значително чрез различни правни актове. Управлението на собствените резерви на националните централни банки е такава дейност, като ограниченията пред нея целят да не се засягат първостепенните цели на Евросистемата за ценова и финансова стабилност в еврозоната.

С присъединяването на България към еврозоната ще отпадне задължението на БНБ да поддържа стабилността на националната парична единица като продава и купува чуждестранна валута при поискване. Тази ключова промяна в паричния режим ще позволи на БНБ да преформулира инвестиционните цели по отношение управлението на собствените си резерви, в т.ч. деноминирани в чуждестранни валути. Новият закон за БНБ, влизаш в сила от датата на приемането на еврото в България, предоставя по-широки инвестиционни възможности на БНБ по отношение управлението на собствени резерви. Доходът от управлението на резервите служи на първо място за осигуряване на финансовата независимост на БНБ, което е необходимо условие за ефективното ѝ участие в процеса на постигане на основните цели на паричната политика на Евросистемата.

Ще могат ли да се използват резервите на БНБ за финансиране на правителството след присъединяването на България към еврозоната?

- Не. Забраната за парично финансиране на правителствата от централните банки е основен принцип на функционирането на Европейската система на централните банки, заедно с принципа за независимост на централните банки на държавите-членки на Европейския съюз. Договорът за функциониране на ЕС (ДФЕС) забранява на всички централни банки да предоставят кредити под каквато и да е форма, включително чрез пряко закупуване на дългови инструменти, на публични органи и други регулирани от публичното право субекти на Съюза и на държавите членки и тази забрана не е свързана с участието в единната валута на съюза. В допълнение на ДФЕС, законът за БНБ също забранява финансиране на правителството в различните му форми. По силата на ДФЕС и Устава си ЕЦБ е задължена да следи (осъществява контрол) за спазването от централните банки на забраната за парично финансиране.

Всички финансови и други активи в баланса на БНБ, извън общите за Евросистемата монетарни активи, са нейни собствени, а правителството не може да се разпорежда с тях. Правителството може неограничено да се разпорежда само до размера на своите вземания от БНБ (размера на салдата по сметките на правителството при БНБ). Както и до момента, БНБ ще изпълнява всяко нареждане от правителството за плащане до размера на тези наличности, но не съществува правна възможност БНБ да увеличава средствата по сметките на правителството чрез финансиране или безвъзмездна помощ. Също така БНБ не може да поема задължения, по които длъжник е правителството или други публични органи.

Обхватът на забраната по ДФЕС следва да се разглежда в контекста на целта на уредбата, а именно да бъдат насърчени държавите членки да провеждат разумна бюджетна политика. Това означава, че държавите членки не може да използват средства от капитала на националните централни банки с оглед паричното финансиране на публичните дефицити, или за осъществяване на привилегирован достъп на публичните органи до финансовите пазари.

Каква е целта на Закона за въвеждане на еврото?

- Целта на закона е да допълни и улесни въвеждането на еврото в Република България и да повиши прозрачността и информираността за процеса на въвеждане на еврото в страната в съответствие с пряко приложимото право на Европейския съюз. Този закон осигурява прилагането на съответните актове на Европейския съюз, като определя необходимите мерки на национално ниво за въвеждане на еврото в Република България.

Коя е датата за въвеждане на еврото в Република България?

- Дата на въвеждане на еврото в Република България е датата, определена в Решение на Съвета на Европейския съюз за приемането на еврото от Република България, прието в съответствие с чл. 140, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз, (наричано „Решение за приемане на еврото“), и Регламент на Съвета на Европейския съюз, приет в съответствие с чл. 140, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Кога е приет Законът за въвеждане на еврото в Република България?

- Законът за еврото е приет от 50-ото Народно събрание на 7 август 2024 г. и е обнародван в Държавен вестник, след указ № 200 на президента, издаден на 19 август 2024 г., на основание чл. 98, т. 4 от Конституцията на Република България.

Каква е официалната парична единица след присъединяване на страната към еврозоната?

- Паричната единица е едно евро. Едно евро се разделя на сто цента. Считано от датата на въвеждане на еврото в Република България, валутата на Република България е еврото.

Какъв е официалният валутен курс?

- Официалният валутен курс на лева към еврото е неотменимо фиксираният валутен курс на лева към еврото, определен в Регламент на Съвета, приет в съответствие с чл. 140, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Съгласно решение на 48 Народното събрание на Република България, прието на 27 октомври 2022 г., Република България ще въведе еврото като официална парична единица при запазване на централния курс от 1,95583 лева за 1 евро.

Какъв е периодът на двойно обозначаване на цените на стоките и услугите в евро и лева?

- Периодът на двойно обозначаване на цените на стоките и услугите в евро и в левове започва един месец след датата на влизане в сила на Решението за приемането на еврото и приключва 12 месеца след датата на въвеждане на еврото в Република България. За цените в евро се прилагат правилата за превалутиране, заложили в Закона за въвеждането на еврото, както и за закръгляване.

Кой отговаря за осъществяването на информационна кампания за еврото?

- Създаден е и действа Координационен съвет за въвеждане на еврото, който се съпредседателства от министъра на финансите и управителя на БНБ. От страна на този съвет са приети Национален план за въвеждане на еврото, Комуникационна стратегия за информация и публичност на присъединяването на България към еврозоната. Проведе се и конкурс за изработване на графичен символ (лого), мото (слоган) и разработване на бранд бук за комуникационната кампания за присъединяването на България към еврозоната. Информационната кампания се реализира с финансиране

от държавния бюджет, като всички обществени поръчки по нейното изпълнение за видеоклипове, визии на кампанията, събития, социологически проучвания и др., съгласно комуникационната стратегия за въвеждане на еврото, се осъществяват от Министерството на финансите. Разработен е и сайт evroto.bg. На Интернет страницата на БНБ е създадена специална подстраница "Присъединяване към еврозоната", в която се публикуват регулярно анализи, въпроси и отговори, информационни материали и др. по темата за въвеждане на еврото. Съвместно БНБ и МФ разработиха поредица от видеоклипове, които бяха излъчвани в ефира на националните телевизии. Европейската комисия също оказва подкрепа в областта на информация и публичност за въвеждане на еврото. От своя страна БНБ и МФ подкрепиха реализираната кампания за въвеждане на еврото от Представителството на Европейската комисия в София.

В какви случаи не се прилага изискването за двойно обозначаване?

- Изискването не се прилага при продажната цена на стоки и номиналната стойност на ценни книжа на приносител и на платежни инструменти, попадащи извън приложното поле на Закона за платежните услуги и платежните системи, които се поставят трайно и непосредствено върху тях в процеса на производството и при които двойното обозначаване е технически невъзможно; - продажната цена на тютюневите изделия, изписана върху потребителската опаковка или върху бандерола – за пури и пурети, по която се продават на дребно на краен потребител; - продажната цена на продуктите от нефтен произход и природен газ, използван като моторно гориво, визуализирана на информационни табели (ценови тотем) и колонки с дисплеи за зареждане на моторни превозни средства в търговски обекти за зареждане на горива; - цената на услугата за превоз, визуализирана на таксиметрови апарати с дисплеи; - издаване на документи по чл. 112, ал. 1 от Закона за данък върху добавената стойност.

Как се осъществява двойното обозначаване?

- При двойното обозначаване на цените на стоките и услугите цените в евро и в левове се поставят в непосредствена близост, изписват се ясно, четливо, недвусмислено и лесно разбираемо, с еднакъв размер на шрифта, по начин, който не въвежда потребителите в заблуждение. Двете цени са придружени с изписване на съответната валута, отличителен знак или съкращение, позволяващи лесното им разпознаване.

Изключенията за прилагането на изискванията за прилагане на двойното обозначаване не освобождават търговците от задължението за ясно, четливо, недвусмислено и лесно разбираемо двойно обозначаване на цените на стоките и услугите по друг подходящ начин, който не въвежда потребителите в заблуждение.

Как се прилага изискването за двойно обозначаване при търговски съобщения и реклама в аудио и видеоформат?

- При търговски съобщения и реклама в аудио- и видеоформат, които имат за цел насърчаване продажбата на стоки и услуги, цените може да се представят устно само в левове до датата на въвеждане на еврото, а след нея, само в евро.

Кои са основните принципи, които се прилагат в процеса на въвеждане на еврото в Република България?

- В процеса на въвеждане на еврото в Република България се прилагат принципът на защита на потребителите, принципът на информираност, принципът на ефективност и икономичност, принципът на прозрачност и принципът на приемственост и автоматично превалутиране на суми от левове в евро.

В какво се изразява принципът на защита на потребителите?

- Превалутирането на цените и другите стойности от левове в евро не може да води до поставяне на потребителите във финансово по-неблагоприятно положение, отколкото биха били, ако еврото не е въведено като парична единица на Република България, в съответствие с приложимите актове на Европейския съюз в областта на защитата на потребителите.

Въвеждането на еврото не може да води до увеличение на цените на стоките и услугите, освен когато това е обосновано от обективни икономически фактори.

Какво представлява принципът на информираност?

- На потребителите се предоставя ясна, точна и своевременна информация за принципите, правилата и процедурите за въвеждане на еврото като парична единица на Република България, включително реда и правилата за обмяната на левове в евро, превалутирането от левове в евро и представянето на цените на стоки и услуги, и на други стойности в евро.

Какво гласи принципът на ефективност и икономичност?

- Въвеждането на еврото като парична единица на Република България и всички произтичащи от това процедури и дейности се извършват по най-ефективен и целесъобразен начин, в съответствие с приложимите актове на Европейския съюз в областта на защита на потребителите, като разходите за лицата не се компенсират с публични средства.

Изискванията за одобрение от държавен орган не се прилагат, когато измененията в устави, дружествени договори, учредителни актове, правила, процедури и други вътрешни актове или договори, свързани с извършване на дейност или предоставяне на услуги, се налагат от въвеждането на еврото в страната и са свързани само с превалутиране на стойности от левове в евро.

На какво се основава принципът на прозрачност?

- Процесът по въвеждането на еврото като парична единица на Република България следва да бъде извършен по прозрачен начин, като отговорните институции, органи и лица предоставят публично своевременна, подробна, ясна, точна и разбираема информация.

Какво гласи принципът на приемственост и автоматично превалутиране на суми от левове в евро?

- Въвеждането на еврото не засяга действието на съществуващите правни инструменти с позовавания на лева или с препратки към лева.

Стойностите, посочени в левове в съществуващите правни инструменти, се считат за стойности в евро при прилагане на официалния валутен курс и правилата за превалутиране и съответно за закръгляване от Закона за въвеждане на еврото или по специалните правила за закръгляване, предвидени в този закон.

Въвеждането на еврото няма за последица промяна на никой от сроковете в правен инструмент или освобождаване от задължение или изпълнение, съгласно който и да е правен инструмент, нито дава право на страна едностранно да измени или прекрати такъв инструмент. Това не засяга договореното между страните. Позоваванията в правните инструменти на лева без посочване на стойността се считат за позовавания на еврото.

На какъв принцип ще бъде превалутирането от левове в евро?

- Превалутирането от левове в евро се извършва, като числовата стойност в левове се раздели на пълната числова стойност на официалния валутен курс, изразен с шест цифри с всичките пет знака след десетичната запетая. Официалният валутен курс не се закръглява или съкращава при извършването на превалутирането.

Какво правило ще се спазва при закръгляване?

- Официалният валутен курс не се закръглява или съкращава при извършването на превалутирането.

Получената сума се закръглява до втория знак след десетичната запетая на базата на третия знак след десетичната запетая в съответствие със следното математическо правило за закръгляване:

- когато третият знак след десетичната запетая е по-малък от пет, вторият знак след десетичната запетая остава непроменен.
- когато третият знак след десетичната запетая е равен на или по-голям от пет, вторият знак след десетичната запетая се увеличава с една единица.

Така например, ако един хляб в момента струва 1.70 лв., то цената в евро, след прилагане на правилото за закръгляване при настоящия обменен курс на лева към еврото, ще е под едно евро или 87 еврацента.

Изключение от правилото относно знака след десетичната запетая, на базата на който се извършва закръгляването, се допуска само когато този или друг закон или правен акт на Европейския съюз предвиждат закръгляването да се извършва до знак след десетичната запетая, различен от посочения в това правило.

Какви примери може да дадете за изключения от правилото за закръгляване?

- Възнагражденията за положен труд, обезщетенията, паричните и социалните помощи и пенсиите по част първа от Кодекса за социално осигуряване се преизчисляват от лева в евро съгласно общото правило за превалутиране. За да не бъдат ощетявани гражданите, ако при закръглянето третият знак след десетичната запетая е по-голям от нула, вторият знак след десетичната запетая се увеличава с една единица. Това правило се прилага и спрямо възнагражденията за положен труд, обезщетенията, паричните и социалните помощи и пенсиите по част първа от Кодекса за социално осигуряване, които са определени в левове, но не са изплатени до датата на въвеждане на еврото в Република България.

Какви са основните принципи при обозначаване на цената за единица мярка на стоката?

- Когато обозначаването на цената за единица мярка на стоката е задължително, съгласно чл. 20 – 23 от Закона за защита на потребителите, търговецът може да ограничи двойното обозначаване на цената само по отношение на продажната цена на стоката, без да посочва цената за единица мярка.

Когато цената за единица мярка е идентична с продажната цена на стоката, търговецът може да направи двойно обозначаване само на продажната цена на стоката.

Как се осъществява двойното обозначаване за намаляване на цените на стоките и услугите?

- При съобщения за намаляване на цените на стоките и услугите, което се изразява в абсолютна стойност или в процент, търговецът може да направи двойно обозначаване на цените на стоките и услугите само по отношение на крайната цена, която се плаща от потребителя.

Как се правят съобщения за сравняване на цените на стоките и услугите?

- При съобщения за сравняване на цените на стоките и услугите търговецът може да направи двойно обозначаване на цената на стоките и услугите само по отношение на крайната цена, която се заплаща от потребителя.

Как се обявява крайна цена във фискалния/системния бон?

- В периода на двойно обозначаване на цените на стоките и услугите общата крайна сума, която се заплаща от потребителя, се обявява в издавания фискален/системен бон или в друг документ, регистриращ плащането, издаван вместо фискален/системен бон, в евро и в левове, заедно с официалния валутен курс на лева към еврото.

От датата на въвеждане на еврото в Република България всяко лице, което приема плащания, за които е задължено да издаде фискален/системен бон, е длъжно да ги регистрира и отчита в евро и центове.

Как се извърша двойно обозначаване при предоставяне на финансови услуги?

- Изискването за двойно обозначаване на цените в периода за двойно обозначаване се прилага от поднадзорните на Българската народна банка лица по отношение на тарифите за таксите и комисионите за предоставяните от тях финансови услуги и от поднадзорните на Комисията за финансов надзор лица по отношение на размера на таксите и комисионите за предоставяните от тях финансови услуги.

Информацията за това се оповестява в офисите и на интернет страниците на съответните лица, когато е приложимо. Тази информация се предоставя във всеки случай безплатно на хартиен или на друг траен носител при поискване от клиент.

Коя институция е отговорна за изготвяне, производство и доставка на евромонети и евробанкноти?

- До датата на въвеждане на еврото в Република България Българската народна банка, при спазване на правните актове на Европейския съюз, организира и осъществява навременното изготвяне и производство на евромонети с българска национална страна и доставката на евробанкноти и евромонети. До датата на въвеждане на еврото в Република България Българската народна банка организира снабдяването на кредитните институции с евробанкноти, евромонети и стартови комплекти с евромонети (първоначално зареждане). Първоначалното зареждане се извършва съгласно договори, сключени между Българската народна банка и всяка кредитна институция.

До датата на въвеждане на еврото в Република България кредитните институции организират снабдяването на „Български пощи“ ЕАД и търговците с евробанкноти, евромонети и стартови комплекти с евромонети (подзареждане). Подзареждането се извършва съгласно договори, сключени между кредитната институция и „Български пощи“ ЕАД, съответно всеки търговец.

До датата на въвеждане на еврото в Република България кредитните институции продават стартови комплекти с евромонети на физически лица и търговци при спазване на Закона за мерките срещу изпирането на пари и на Закона за мерките срещу финансирането на тероризма.

До датата на въвеждане на еврото в Република България „Български пощи“ ЕАД продават стартови комплекти с евромонети на физически лица при спазване на Закона за мерките срещу изпирането на пари и на Закона за мерките срещу финансирането на тероризма, а кредитните институции организират зареждането на машините за самообслужване, включително терминални устройства АТМ, с евробанкноти.

След въвеждане на еврото какви банкноти се разпространяват от банкоматите, например?

- От датата на въвеждане на еврото в Република България при теглене на пари в брой чрез машини за самообслужване, включително терминални устройства АТМ, се разпространяват само евробанкноти.

Какъв е периодът на двойно обращение на лева и еврото?

- От датата на въвеждане на еврото в Република България за период от един месец банкнотите и монетите в левове продължават да бъдат законно платежно средство на територията на Република България (период на двойно обращение на лева и еврото).

Какви правила са в действие по време на периода на двойно обращение?

- В периода на двойно обращение при получено плащане в брой в левове или в евро търговецът връща остатъка изцяло в евро. Когато търговецът няма достатъчна моментна наличност да върне остатъка изцяло в евро, връща остатъка изцяло в левове.

В периода на двойно обращение търговецът може да не приема повече от 50 броя монети в левове, включително стотинки, при една трансакция.

В периода на двойно обращение при рекламация на стока или услуга, когато потребителят има право да развали договора и да му бъде възстановена заплатената от него сума, търговецът връща платената сума изцяло в евро. Когато търговецът няма достатъчна моментна наличност да върне платената сума в брой в евро, връща платената сума изцяло в левове.

От датата на въвеждане на еврото в Република България при извършване от търговци на операции в брой с автомати, устройства и системи на самообслужване, включително без електрическо захранване, се използва само евро.

В периода на двойно обращение търговците не могат да увеличават цените на предлаганите от тях стоки и услуги, когато това не е обосновано от обективни икономически фактори.

Как се извършва обмяната на банкноти и монети? Има ли такси за това?

- Българската народна банка обменя безплатно, в неограничено количество и без ограничение във времето банкноти и монети от левове в евро по официалния валутен курс.

През първите 6 месеца от датата на въвеждане на еврото в Република България кредитните институции обменят безплатно, в неограничено количество банкноти и монети от левове в евро по официалния валутен курс, като за суми над 30 000 лв. на една трансакция кредитните институции обменят безплатно банкноти и монети от левове в евро след предварителна заявка от 3 работни дни. Това правило се прилага съответно и при внасянето и свързаната с това обмяна на банкноти и монети в левове по сметка на клиента в евро при кредитна институция, в която е извършена обмяната.

Също така през първите 6 месеца от датата на въвеждане на еврото в Република България „Български пощи“ ЕАД обменят безплатно банкноти и монети от левове в евро по официалния валутен курс в размер до 1000 лв. на ден за едно лице. За суми в размер от 1000 лв. до 10 000 лв. на ден за едно лице „Български пощи“ ЕАД обменят безплатно банкноти и монети от левове в евро след подадена предварителна заявка от 3 до 5 работни дни само в предварително обявени пощенски клонове в страната. „Български пощи“ ЕАД не обменя банкноти и монети от левове в евро в размер над 10 000 лв. на ден на едно лице. Важно е да се знае, че „Български пощи“ ЕАД обменя банкноти и монети от левове в евро само в населени места, където няма офиси или клонове на кредитна институция.

Могат ли кредитните институции да въведат такси за обмяна след първите 6 месеца от датата на въвеждане на еврото?

- Българската народна банка обменя безплатно, в неограничено количество и без ограничение във времето банкноти и монети от левове в евро по официалния валутен курс. А кредитните институции след изтичането на посочения срок могат да въведат такса за услугата за обмяна на банкноти и монети от левове в евро в брой, както и за внасяне и свързаната с това обмяна на банкноти и монети в левове по сметка.

След изтичането на посочения срок „Български пощи“ ЕАД също може да въведе такса за услугата за обмен на банкноти и монети от левове в евро в брой.

Кредитните институции и Български пощи могат ли да отказват извършването на обмяна?

- БНБ безсрочно продължава обмяната. До изтичане на 12 месеца от датата на въвеждане на еврото кредитните институции не могат да отказват извършването на услугите по обмяна. „Български пощи“ ЕАД не може да отказва извършването на тези услуги по обмяната, освен при липса на касова наличност. След изтичане на 12 месеца от датата на въвеждане на еврото в Република България кредитните институции и „Български пощи“ ЕАД могат да преустановят услугата за обмяна на банкноти и монети от левове в евро в брой.

Кредитните институции и „Български пощи“ ЕАД поставят на видно място в помещенията си информация за условията на извършването от тях услуги по този член и я публикуват на интернет страниците си.

При какви законови условия се извършва обмяната на банкноти и монети от левове в евро?

- Обмяната на банкноти и монети от левове в евро се извършва при спазване на изискванията на Закона за мерките срещу изпирането на пари и на Закона за мерките срещу финансирането на тероризма. Кредитните институции предоставят на Българската народна банка информация за извършването от тях услуги по определен от централната банка ред.

Българската народна банка осигурява изтеглянето, съхранението и унищожаването на банкноти и монети в левове. Обмяната на повредени банкноти и монети от левове в евро по официалния валутен курс се извършва по ред, определен с наредба на Българската народна банка.

Какъв ще е минималният капитал при създаване на дружество с ограничена отговорност при приемане на еврото? И съответно на акционерно дружество?

- Съгласно изменения в Търговския закон капиталът на дружеството с ограничена отговорност не може да бъде по-малък от 1 евро. Той се състои от дяловете на съдружниците, които не могат да бъдат по-малки от един евроцент.

Капиталът и стойността на акциите се определят в евро, съответно в евроцентове.

Минималната стойност на капитала на акционерното дружество е 25 000 евро. Минималната номинална стойност на една акция е един евроцент.

Кога влиза в сила новият Закон за БНБ, който бе приет на 1 февруари 2024 година от Народното събрание на Република България?

Новият закон влиза в сила от датата, посочена в Решение на Съвета на Европейския съюз за приемането на еврото от Република България, с изключение на § 6, ал. 1, § 9 и 11, които влизат в сила от деня на обнародването му.

Посочените влезли в сила разпоредби от преходните и заключителните разпоредби на закона предвиждат БНБ да издаде предвидените в него наредби до влизането му в сила, както и Управителният съвет на БНБ със свои решения да заделя от годишното превишение на приходите над разходите на банката средства в специално учреден фонд „Увеличение на основния капитал на БНБ“ до достигане на размера на основния капитал, посочен в чл. 8, ал. 1 от

закона (§ 6, ал. 1 и § 9 от ПЗР на Закона за БНБ). С § 11 се приема изменение в чл. 98, ал. 1 от Закона за противодействие на корупцията.

Изготвен ли е предварителен социално-икономически анализ, съдържащ оценка на потенциалното въздействие от разпоредбите в новия Закон за БНБ върху всички заинтересовани страни?

Да, при изработването на закона беше извършена цялостна оценка на неговото въздействие.

Тази оценка включва изследване на социалните, икономическите, екологичните и други ефекти от прилагането на закона. Оценка на въздействието определя и описва какво следва да бъде регламентирано в обществените отношения, установява цели, които да бъдат постигнати, формулира варианти на действие, анализира въздействията на тези варианти и препоръчва най-подходящият от тях.

Новият Закон за Българската народна банка, мотивите към него, както и докладът за цялостната предварителна оценка на неговото въздействие са публикувани [ТУК](#).

Защо новият Закон за БНБ е важна стъпка по пътя към пълноправното членство на България в ЕС?

Присъединяването на Република България към еврозоната е правно регламентирана крайна фаза на евроинтеграционните процеси в рамките на Икономическия и паричен съюз.

Съгласно условията, посочени в Договора за функциониране на Европейския съюз (Договора), това присъединяване става с решение на Съвета на Европейския съюз (след консултация с Европейския парламент и след обсъждане в Европейския съвет, и по предложение на Комисията) за отмяна на дерогацията на страната ни тогава, когато са изпълнени условията за това, посочени в Договора. Едно от тези условия е съвместимост между българското законодателство, включително устройствения закон на българската централна банка, и изискванията на Договора и на Устава на Европейската система на централните банки и Европейската централна банка (Устава).

С приемането на този закон се изпълнява изискването за правна конвергенция на устройствения закон на Българската народна банка, като се осъществява правната ѝ интеграция в Евросистемата при въвеждане на еврото като парична единица на Република България. Предложената нова правна рамка съответства изцяло на разпоредбите на Договора и на Устава.

Преодоляват се и правните несъответствия, отчетени в Докладите за конвергенция на ЕЦБ и Европейската комисия за 2022 г., както и в предходни доклади.

Защо в новия Закон за БНБ има много препратки към разпоредби от европейското право?

Основен подход при подготовката на закона е прилагането на законодателна техника, която избягва възпроизвеждането на пряко приложимите разпоредби от правото на Съюза, а вместо това, където е уместно, се включват препратки към тях.

Възпроизвеждането в национална разпоредба на разпоредба от правото на Съюза, която е пряко приложима в правния ред на държавата членка, може да създаде несигурност както по отношение на правното естество и произхода на приложимите разпоредби, така и по отношение на датата на влизането им в сила. Това няма да е в съответствие с принципа за еднаквото прилагане и тълкуване на правото на Съюза в целия Съюз.

Как новия закон регламентира задачите на БНБ?

Основните задачи на Българската народна банка, така както са регламентирани в пряко приложимите европейски актове и новия Закон за БНБ, са да участва в определянето и осъществяването на паричната политика на Евросистемата, да осъществява валутни операции в съответствие с изискванията на Договора, да държи и управлява официалните резерви в чуждестранна валута на Българската народна банка и да насърчава нормалното функциониране на платежните системи.

Българската народна банка също така:

- регулира наличнопаричното обращение и емитира и пуска в обращение евробанкноти и евромонети в страната;
- осъществява, с цел поддържане стабилността на банковата система и защита интересите на вложителите, надзор върху дейността на кредитните институции (банките) в страната, както и упражнява макропруденциален надзор върху тях, с цел поддържане стабилността на банковата система;
- съдейства за създаването и функционирането на ефективни платежни системи, както и регулира и осъществява надзор върху дейността на операторите на платежни системи, на доставчиците на платежни услуги и на издателите на електронни пари в страната;
- изпълнява функцията на орган за реструктуриране на кредитните институции;
- осъществява статистическа дейност, свързана с изпълнението на функциите ѝ и като част от националната статистическа система, и в контекста на осъществяването на задачите на ЕЦБ;
- извършва изследователска дейност, насочена към подпомагане изпълнението на задачите ѝ.

Как се гарантира институционалната независимост на Българската народна банка?

Принципът на институционалната независимост изрично се упоменава в член 130 от Договора и в член 7 от Устава.

С тези разпоредби се забранява на националните централни банки и на членовете на органите им за вземане на решения да искат или приемат указания от институциите или органите на Европейския съюз, от някое правителство на държава членка или от който и да било друг орган.

В съответствие с това и в новия Закон за БНБ изрично се посочва, че без да се засяга чл. 130 от Договора при упражняване на правомощията и изпълнение на задълженията си по този закон Българската народна банка, управителят и членовете на Управителния съвет са независими и нямат право да искат или да приемат указания от институциите, органите, службите или агенциите на Европейския съюз, от Министерския съвет или от правителствата на други държави – членки на Европейския съюз, както и от други органи и институции. Министерският съвет и другите органи и институции нямат право да оказват влияние на Българската народна банка, на управителя или членовете на Управителния съвет.

Новият закон дава ли повече възможности на БНБ по отношение на паричната политика?

Присъединяването на Република България към Евросистемата ще доведе до фундаментална промяна в модела на паричната политика в България.

За разлика от силно ограничените възможности на паричната политика в рамките на режима на паричния съвет, след влизането в сила на новия Закон за БНБ, централната банка ще може да осъществява чрез Евросистемата целия набор от инструменти на паричната политика, предвидени в глава IV от Устава.

Съгласно текущите правила за прилагането на единната парична политика от Евросистемата, инструментите на паричната политика включват операции на открития пазар, ликвидни улеснения с постоянен достъп и изисквания за минимални резерви.

Какво означава провеждане на единна парична политика на Евросистемата?

Принципът за провеждане на единна парична политика на Евросистемата се изразява в централизирано вземане на решения по отношение на паричната политика от ЕЦБ и децентрализирано прилагане на тази политика от националните централни банки.

С влизането в сила на новия Закон за БНБ след присъединяването на България към еврозоната управителят на БНБ ще участва в Управителния съвет на ЕЦБ с право на глас на ротационен принцип и ще гласува решенията, свързани с паричната политика на ЕЦБ. БНБ ще прилага взетите решения децентрализирано, но на основата на общи стандарти и правила, валидни за всички пазарни участници в еврозоната.

Как БНБ ще участва ефективно във формулирането на паричната политика и управлението на Евросистемата?

Управителят на Българската народна банка, като бъдещ член на Управителния съвет (УС) на ЕЦБ, ще участва с право на глас на ротационен принцип при формулирането на паричната политика на Евросистемата. Това свое право и задължение той ще изпълнява в лично качество и при спазването на принципите за независимост.

Съгласно общоприетата практика до момента, решенията на УС на ЕЦБ се приемат с консенсус от всички негови членове, като в редките случаи, когато такъв не може да бъде постигнат, се прилага въвеждания след 2015 г. ротационен принцип, заложен в Устава. Съгласно него, управителят на БНБ ще участва в около 70% от гласуванията на УС на ЕЦБ, подобно на управителите на централните банки на Австрия, Белгия, Люксембург, Ирландия, Португалия и др. (за сравнение – за управителите на централните банки на най-големите пет икономики в ЕС честотата на гласуване е 80%).

Ще има ли промяна в структурата и управлението на БНБ?

По отношение на структурата и управлението на централната банка в новия Закон за БНБ са възпроизведени разпоредбите на действащия Закон за БНБ. Както и досега, органи за управление на Българската народна банка са Управителният съвет (УС), управителят и тримата подуправители, избрани за ръководители на основните управления – управление „Емисионно“, управление „Банково“ и управление „Банков надзор“.

Няма промяна и по отношение на избора на членовете на УС на централната банка. Управителят на Българската народна банка се избира от Народното събрание. Народното събрание избира подуправителите – ръководители на основните управления по предложение на управителя. Другите трима членове на управителния съвет се назначават от президента на републиката.

Мандатът на членовете на управителния съвет е 6 години. Изборът на нов член на управителния съвет се произвежда, съответно назначаването му се извършва, не по-рано от три месеца и не по-късно от два месеца преди изтичането на мандата на действащия.

С влизане в сила на този нов Закон за БНБ, прекратява ли се мандатът на настоящите членове на УС на БНБ?

Управителят и другите членове на УС на Българската народна банка, избрани, съответно назначени, до влизането в сила на този закон, продължават да изпълняват мандата, за който са избрани, съответно назначени.

Какви са правомощията на Управителния съвет на БНБ?

Управителният съвет на БНБ заседава най-малко веднъж месечно. Той се свиква от управителя на банката или по искане най-малко на трима от членовете му чрез писмена покана.

Както и към този момент, съгласно разпоредбите на новия Закон за БНБ, УС на БНБ взема всички най-важни решения, които касаят дейността на централната банка.

Сред тях са решенията, свързани с регулиране на наличнопаричното обращение в страната, решенията, свързани с осъществяване на пруденциален и макропруденциален надзор върху кредитните институции в страната, решенията, свързани с регулиране и осъществяване на надзор върху дейността на операторите на платежни системи, на доставчиците на платежни услуги и на издателите на електронни пари в страната, решенията, в изпълнение на функцията на орган за реструктуриране.

Наред с това, УС на БНБ обсъжда и приема основни насоки на дейността си, приема внесените от управителя годишен бюджет, годишен счетоводен баланс и отчетите за своята дейност, приема нормативни актове за дейността на банката, определя лихвите, таксите и комисионите във връзка с дейността на банката, обсъжда периодично доклади и отчети за дейността на основните управления на банката, издава предвидените в закон подзаконови нормативни актове от негова компетентност.

Освен изрично посочените в закона правомощия на УС на БНБ, той може да разглежда и решава и други въпроси от дейността на банката.

За заседанията на Управителния съвет се води протокол. Информация за решенията на Управителния съвет се публикува на интернет страницата на банката, освен когато решенията съдържат служебна, банкова, професионална, търговска или друга правнозащитена тайна.

За какво отговоря управителят на БНБ?

Управителят на Българската народна банка осъществява цялостното ръководство на банката, участва в определянето на паричната политика на Европейския съюз и представлява банката в страната и в чужбина. Той може да предоставя упражняването на някои от правомощията си на други длъжностни лица.

Участието на управителя на БНБ в определянето на паричната политика на ЕС се изразява в неговото членство в УС на ЕЦБ, където той участва с право на глас на ротационен принцип при формулирането на паричната политика на Евросистемата. Това свое право и задължение той изпълнява в лично качество и при спазването на принципите за независимост.

Избраните от Народното събрание трима подуправители за какви управления отговарят и какво включват техните отговорности?

С новия Закон за БНБ се запазва обособяването на три основни управления в банката „Емисионно“, „Банково“ и „Банков надзор“, като се регламентират техните функции.

За какво отговаря управление „Емисионно“?

С оглед на преминаването към различен режим на парична политика функциите на управление „Емисионно“ включват осъществяването на паричната политика на ЕЦБ, отговорност за наличнопаричното обращение и управлението на резервните активи на Българската народна банка.

Управление „Емисионно“ ще отговаря само за прилагането на паричната политика на ЕЦБ, но няма роля при формулирането ѝ, доколкото това е въпрос от компетенциите на УС на ЕЦБ, в който управителят на БНБ ще бъде член след въвеждането на еврото в страната.

Членството на България в еврозоната няма да доведе до промяна в изпълняваните от БНБ задачи като орган за реструктуриране и национален орган за реструктуриране по смисъла на приложимото европейско и национално право.

За какво отговаря управление „Банков надзор“?

Управление „Банков надзор“ запазва функцията си по упражняване на надзор върху банковата система.

С приемане на еврото от Република България не се очакват съществени промени в така установените дейност, функции и отговорности на БНБ по отношение на надзорната дейност, а така също и по отношение на ангажиментите по линия на макропруденциалната политика.

Разликата, която ще настъпи с отпадане на дерогацията по отношение на Република България, е, че правните актове на ЕЦБ (включително решенията относно банките) вече ще имат пряко действие в България.

ЕЦБ продължава да отговаря за надзора над определените в България като значими институции във всички аспекти на тяхната дейност, включително дистанционен надзор, инспекции на място, оценка на модели, оценка за надеждност и пригодност на членове на ръководните органи на банките. Директният надзор над останалите банки, класифицирани като по-малко значими институции, се осъществява от управление „Банков надзор“ на БНБ. ЕЦБ разполага с определени директни правомощия по отношение на по-малко значимите институции, свързани с процеса на издаване и отнемане на лицензи, оценката на инструментите на регулаторния капитал, консолидацията, надзорната отчетност, одобрения на

придобиване на квалифицирани дялови участия в кредитни институции и др., включително и поемане във всеки един момент на директен надзор над по-малко значимите институции.

За какво отговаря управление „Банково“?

Съгласно новия Закон за БНБ, управление „Банково“ продължава да отговаря за надзора върху операторите на платежни системи, върху доставчиците на платежни услуги и издателите на електронни пари, както и за предоставянето на спешна подкрепа за осигуряване на ликвидност на банки, която замества досегашната функция на кредитор от последна инстанция.

Няма да има съществена промяна по отношение на надзора на доставчиците на платежни услуги, доколкото всички приложими европейски изисквания са вече въведени в националната правна рамка. По отношение на платежния надзор, БНБ ще прилага надзорни практики, хармонизирани с тези на практиките на Евросистемата.

Какво ще стане с платежните системи функциониращи в страната?

С въвеждането на еврото като национална валута платежната система за брутен сетълмент в реално време в левове (RINGS) ще престане да функционира. Плащанията, изпълнявани дотогава през RINGS, ще започнат да се изпълняват като плащания в евро в консолидираната платформа за TARGET услуги.

Клиентските плащания в левове, извършвани сега през платежната система, оперирана от „БОРИКА“ АД, включително бюджетните плащания, ще мигрират към SEPA плащания в евро, които ще се изпълняват съгласно техническите и бизнес изисквания, определени в приложимите европейски актове.

Платежната система БОРИКА ще премине към обработка на инициирани чрез платежни карти платежни операции в евро, чрез присъединяване към консолидирана платформа за TARGET услуги.

Какво ще стане с вътрешния държавен дълг?

При присъединяване на България към еврозоната ще се извърши цялостно превалутиране на намиращия се в обращение вътрешен държавен дълг и преминаване към плащания в евро за операциите по управление на дълга на вътрешния пазар. Депозитарят на държавни ценни книжа в БНБ (ДДЦК) ще извършва сетълмент по сделките с ДЦК, деноминирани в евро, в платформата на Евросистемата за сетълмент на ценни книжа TARGET2-Securities, като предоставя услугите си в съответствие с пазарните стандарти и изискванията на Евросистемата.

Ще настъпят ли промени в събирането, обработката и разпространението на официалната статистическа информация, съставяна от БНБ?

Въвеждането на еврото като официална парична единица ще доведе до промени в събирането, обработката и разпространението на официалната статистическа информация, съставяна от БНБ. За целта БНБ ще прилага правилата за изготвяне на статистически отчети в съответствие с изискванията за страните от еврозоната. Ще бъде въведена нова отчетност за банките, финансовите институции, платежните институции и дружествата за електронни пари с подробни данни за кредитите и кредитния риск, съгласно изискванията на пряко приложимите европейски актове и с референтни данни за участниците в кредитния процес, съгласно съответните насоки на ЕЦБ, която ще замени настоящата отчетност за целите на Централния кредитен регистър.

Българската народна банка ще превалутира в евро всички съставяни от нея исторически серии от данни, считано от първия публикуван отчетен период, за всяка от областите на статистиката от нейната компетентност.

Каква ще е паричната единица на Република България?

Новият закон за БНБ урежда статута на еврото като парична единица на Република България. Съгласно закона, считано от датата, посочена в Решение на Съвета на Европейския съюз за приемането на еврото от Република България, валутата на Република България ще е еврото. Паричната единица е евро. Едно евро се разделя на сто цента.

В съответствие с разпоредбите на правото на Европейския съюз Българската народна банка може да емитира евромонети в обращение (разменни), възпоменателни и колекционерски евромонети от благородни метали и мед.

С колекционерските евромонети, които се емитират от БНБ, може ли да се плаща извън България?

Колекционерските евромонети, емитирани от Българската народна банка, са законно платежно средство само на територията на Република България.

Българската народна банка ще може ли да емитира евробанкноти и евромонети?

Българската народна банка ще осигурява и контролира печатането на евробанкноти и сеченето на разменни, възпоменателни и колекционерски евромонети от благородни метали и мед в страната.

БНБ ще емитира евромонети в обращение (разменни, с номинал 1, 2, 5, 10, 10, 50 цента и 1 и 2 евро с българска страна), възпоменателни (с номинал 2 евро и същите може да се емитират по повод национална или европейски значима тема) и колекционерски евромонети от благородни метали и мед, като последните ще бъдат законно платежно средство само на територията на Република България.

Българската народна банка определя дизайна на националната страна на разменните и възпоменателни евромонети, които ще емитира, както и дизайна, номиналната стойност и техническите характеристики на колекционерските евромонети, които ще емитира. Количествата възпоменателни евромонети, които националните централни банки възнамеряват да емитират, се одобряват от ЕЦБ.

Информация относно определения дизайн на националната страна на разменните евромонети може да намерите [ТУК](#).

БНБ има ли право да продава извадени от обращение български банкноти и монети по цена, различна от номиналната им стойност?

Да, Българската народна банка може да продава извадени от обращение български банкноти и монети по цена, различна от номиналната им стойност.

БНБ може ли да извади от обращение пуснати от нея колекционерски евромонети?

Да. След като съобщи чрез „Държавен вестник“, БНБ може да извади от обращение пуснати от нея колекционерски евромонети при заплащане на номиналната им стойност. Такива монети, след изтичане на определения срок, се смятат за излезли от обращение и престават да бъдат законно платежно средство в страната.

Какво ще се случи с участието на БНБ в капитала на ЕЦБ след присъединяването на Република България към Евросистемата?

С приемането на еврото от Република България, респективно с влизането в сила на новия Закон за БНБ, БНБ следва да изплати напълно записания си дял в капитала на ЕЦБ, който възлиза на 0.9832% от общия записан капитал на ЕЦБ (106 431 хил. евро).

След присъединяването на Република България към Европейския съюз БНБ вече е внесла процент от дела си в записания капитал на ЕЦБ. С влизането в сила на закона, свързано с присъединяването към Евросистемата, БНБ ще изплати остатъка. При внесен до момента капитал от БНБ в размер на 3.75% от записания дял и при допускане за запазване на дела на БНБ в капитала на ЕЦБ, това определя допълнителна вноска в размер на 102 440 хил. евро.

На колко възлиза основният капитал на БНБ?

След влизане в сила на новия Закон за БНБ основният капитал на Българската народна банка ще възлиза на 1 милиард евро.

За тази цел Управителният съвет на Българската народна банка със свои решения ще заделя от годишното превишение на приходите над разходите на банката средства в специално учреден фонд „Увеличение на основния капитал на БНБ“ до достигане на размера на основния капитал.

Променя ли се начинът на управление на резервните активи на БНБ?

След присъединяването си към Евросистемата БНБ ще прехвърли на ЕЦБ чуждестранни резервни активи, различни от валутата на държавите членки, евро и резервни позиции на Международния валутен фонд и специални права на тираж.

Окончателното решение за конкретния състав на чуждестранните резервни активи, които следва да бъдат прехвърлени на ЕЦБ, се взема от УС на ЕЦБ. Приносът в общия валутен резерв е пропорционален на дела на всяка национална централна банка в записания капитал на ЕЦБ и се отчита счетоводно като вземане от ЕЦБ. По предварителна текуща оценка на БНБ равностойността на международните валутни резерви, които ще бъдат трансферирани към ЕЦБ, възлиза на около 960 000 хил. евро.

БНБ ще продължи да притежава и управлява собствени резервни активи, които са извън активите, свързани с паричната политика. Политиките за управление на тези активи, част от които може да са в чуждестранна валута или следствие на извършването на валутни операции на Евросистемата, ще е необходимо да бъдат съобразени със съответни правила, приложими за всички страни в еврозоната и ЕЦБ.

Законът изрично предвижда в какви видове активи и инструменти могат да се инвестират резервите на БНБ. Законът предвижда да се приемат инструменти, оценени с трите най-високи оценки на две международно признати агенции за кредитен рейтинг.

Какво ще е отражението на новите разпоредби върху дейността на банките в България?

• Промени във връзка с управление на ликвидността

Банките, опериращи на територията на страната, ще трябва да приспособят политиките си по операциите за управление на своята ликвидност, които извършват с централната банка, с нови правила и процедури, които БНБ ще определи в наредба, издадена на основание новия ЗБНБ. За разлика от текущата парична политика, при която банките се снабдяват с лева срещу окончателна продажба на евро, в бъдеще банките ще се снабдяват с евро като национална (местна) валута чрез ползване на кредити от централната банка, предоставяйки допустимо обезпечение.

• Инструмента за спешна ликвидна помощ (ELA)

При включване на БНБ в Евросистемата предоставянето на ликвидност ще се определя изцяло от количеството и качеството на наличното в банките обезпечение. Спрямо характеристиките на наличното обезпечение банките ще могат, в случай на нужда, да се възползват от достъпа им до стандартния инструмент на паричната политика – кредитното улеснение на ЕЦБ или до инструмента за спешна ликвидна помощ (ELA), който би се предоставил от БНБ. Предоставянето на ELA не е безусловен и автоматичен процес. Сроктът на кредита, обезпечението и лихвеният процент по ELA ще се определят от БНБ, която трябва да информира ЕЦБ за предоставянето на тази помощ най-късно до два дни след провеждане на операцията по предоставяне на помощта, ако тя е под 500 млн. евро. Ако размерът на кредита е по-голям от 500 млн. евро, БНБ трябва да уведоми ЕЦБ възможно най-рано преди предоставянето на спешната помощ.

• Промяна в изискванията за поддържане на задължителни минимални резерви

Промяна ще настъпи спрямо размера и процедурите за изпълнение на изискванията за поддържане на задължителни минимални резерви.

Промените ще засягат бизнес процесите по отчитане изпълнението на задължителните минимални резерви (ЗМР) на банките и ще доведат до технически промени в Системата на БНБ за ЗМР и финансови пазари, в съответствие с изискванията на приложимата правна рамка на Евросистемата. След въвеждане на еврото в страната, отчитането на изпълнението на ЗМР следва да става съгласно изискванията за минимални резерви, залегнали в съответните пряко приложими европейски актове.

БНБ може ли да спонсорира различни инициативи?

Българската народна банка не може да финансира или да спонсорира каквито и да е публични или частни инициативи.

БНБ има ли право да отпуска заеми и да поддържа депозити?

Освен в предвидените в закона случаи, Българската народна банка не може да отпуска кредити или да купува ценни книжа или други прехвърляеми инструменти и да поддържа каквито и да е депозити при местни лица.

Сумата от 500 милиона лева е стойност, която ще бъде платена от държавата, или толкова се очаква да струват всички процеси около въвеждането на еврото?

Посочената в доклада сума от 492,038 хил.лв. е прогнозната стойност на разходите, които се очаква да бъдат направени от Българска народна банка, банките, финансовите институции по чл. За от ЗКИ и доставчиците на платежни услуги във връзка с подготовката за въвеждане на еврото. В този смисъл става въпрос за оценка на разходите, касаеща изброените субекти, а не всички процеси около въвеждане на еврото. Следва да се има предвид, че тази стойност е ориентируваща и е на база изчисления от самите институции, като реалните разходи могат да се различават в зависимост от конкретно възложените и извършени дейности. По отношение на поемането на тези разходи, всеки от изброените субекти, както например БНБ, е отговорен за бюджетирането и покриването им. Не е предвидено визираните 492 млн.лв. да се поемат от държавата.

На каква методология се стъпва, за да се достигне до тази сума? Каква е стойността на една банкнота български лев, която е в обращение, изтеглянето на тези левове, печатането на нови банкноти в евро и тяхното разпространение?

Оценката на БНБ относно разходите за изтеглянето от обращение на българските банкноти и монети и пускането в обращение на евробанкноти и монети е извършена на база дейностите, които трябва да се извършат:

• Изтегляне от обращение на български банкноти и монети

Съгласно публикуваната [статистика](#) по номинали на страницата на БНБ в интернет в наличнопаричното обращение към края на февруари 2024 г. има общо 581.4 млн. броя банкноти и 3,242 млн. броя монети, които са с постоянна тенденция за увеличаване на техния брой. Оценката на теглото им е около 820 т за банкнотите и 13 000 т за разменните монети.

Дейностите по изтеглянето на българските банкноти и монети от обращение включват осигуряване на:

- достатъчно площи за съхранение със необходимата степен на сигурност;
- допълнителни машини с висок капацитет за изброяване и проверка за истинност на изтеглените от обращение банкноти и монети;
- допълнителни машини с висок капацитет за унищожаване на банкноти и демонетизиране на монети;
- закупуване и използване на допълнителен специализиран транспорт за превозване на банкнотите и монетите до местата за унищожаване и демонетизиране;
- наемане на допълнителна охрана;
- назначаване и обучение на допълнителен персонал за обслужване и работа с новата техника;
- закупуване на консумативи (опаковки, контейнери и други), необходими за опаковане и съхранение на изтеглените от обращение банкноти и монети до момента на унищожаване, както и за опаковане на получения от демонетизирането скрап;
- наемане на компании, които да извозват получения скрап, както и отпадъците от унищожаването на банкнотите;
- обслужване на граждани за обмяна на левове за евро.

• Пускането в обращение на евробанкноти и евромонети

Евробанкнотите и евромонетите, предназначени да заменят българските банкноти и монети, са оценени на около 550 млн. броя евро банкноти и 880 млн. броя евромонети.

За първата година евробанкнотите ще бъдат предоставени назаем от централни банки от еврозоната, като БНБ ще трябва да заплати разходите за транспорт, както и в рамките до две години трябва да възстанови на централните банки заетите банкноти.

Евромонетите ще бъдат произведени с българска национална страна съгласно одобрения вече дизайн, като за целта БНБ ще достави необходимите заготовки.

За пускането на евробанкнотите и евромонетите в обращение също се изисква подготовка, ще се извършват разходи за осигуряването на:

- достатъчно площи за съхранението им с необходимата степен на сигурност;
- машини с висок капацитет за изброяване и проверка за истинност на евробанкноти и евромонети;
- специализиран транспорт за зареждане с евробанкноти и евромонети на петте касови подразделения на БНБ;
- закупуване на консумативи (опакówki, контейнери и други), необходими за опаковане и съхранение на евробанкноти и евромонети съгласно европейските изисквания и стандарти;
- обучение на служителите за работа с евробанкноти и евромонети.

• Информационни системи

В оценката за разходите са включени и тези за адаптиране на информационните системи на БНБ за работа в две валути, както и за интегриране на информационните системи на БНБ към информационните системи на ЕЦБ, изискващи ежедневно предоставяне на данни за евробанкнотите и евромонетите.

При оценката на разходите за приемане на еврото не се определя „единична стойност на българска банкнота“ предвид на това, че в наличнопаричното обращение има 5 номинала български банкноти, всяка с три емисии, които са произвеждани повече от 25 години при различни цени, които са определяни в резултат на договаряния с „Печатница на БНБ“ АД, а в последствие и от провеждане на обществени поръчки.

От гледна точка на превалутирането на левове в евро от страна на търговските банки: до момента е ясно, че това ще е автоматична операция, която ще е безплатна за гражданите. Кой обаче плаща сметката, защото в доклада се казва, че разходите, свързани с приемането на еврото в частния сектор, няма да бъдат компенсирани от държавния бюджет?

Процесът на автоматичното превалутиране касае банковите сметки в лева (салдото по тези сметки ще се превалутира автоматично в евро по курс от 1.95583 лева към едно евро) и технически ще бъде обезпечено като функционалност в процеса на адаптиране на информационните системи на банките. От тази гледна точка банките ще могат да осигурят тази услуга безплатно за гражданите, тъй като тя е компонент от цялостните им доработки по информационните системи.

Какво е еврозоната?

Еврозоната е обединение на онези държави – членки на Европейския съюз (ЕС), които са въвели еврото като своя национална валута. Общата валута, единната парична политика, целяща ценова стабилност, и координацията на икономическите и фискалните политики са ключовите характеристики на Икономическия и паричен съюз (ИПС). Всички новоприсъединили се държави – членки на ЕС, участват в ИПС с дерогация по отношение на общата валута и единната парична политика до момента на тяхното присъединяване към еврозоната (с изключение на Дания), с което те стават пълноправни участници и в Икономическия и паричен съюз.

Когато еврото беше въведено за първи път през 1999 г. – първо за безналичните разплащания при търговски и финансови операции – еврозоната беше съставена от 11 от тогавашните 15 държави – членки на ЕС. Броят на участващите държави се увеличи до 12 на 1 януари 2001 г. с присъединяването на Гърция, само една година преди появата на наличната форма на еврото като банкноти и монети. На 1 януари 2007 г. Словения стана 13^{-ия} член на еврозоната, последвана година по-късно от Кипър и Малта, от Словакия на 1 януари 2009 г., Естония на 1 януари 2011 г., Латвия на 1 януари 2014 г., Литва на 1 януари 2015 г. и Хърватия на 1 януари 2023 г.

Всички държави – членки на ЕС, имат задължението да се присъединят към еврозоната, когато изпълнят необходимите условия за въвеждане на еврото, дотогава те участват в Икономическия и паричен съюз на ЕС като държава членка с дерогация. Единственото изключение е Дания, която има право на неучастие, посочено в протокол, приложен към Договора, въпреки че при желание в бъдеще страната може да въведе еврото.

Андора, Монако, Сан Марино и Ватикана са приели еврото като своя национална валута по силата на специални парични споразумения с ЕС и могат да издават свои собствени евромонети в рамките на определени ограничения. Черна гора и Косово също са приели еврото като национална валута, но с едностранни актове. Тъй като нито една от шестте държави не е членка на ЕС, те не са част от еврозоната.

Кои държави са част от еврозоната?

Държавите – членки на еврозоната, са 20 и това са: Австрия, Белгия, Германия, Гърция, Естония, Ирландия, Испания, Италия, Кипър, Латвия, Литва, Люксембург, Малта, Нидерландия, Португалия, Словакия, Словения, Финландия, Франция и Хърватия.

Какво е Европейска централна банка?

Съгласно Договора за функционирането на Европейския съюз, Европейската централна банка (ЕЦБ) и националните централни банки (НЦБ) на всички държави – членки на ЕС, независимо дали те са приели еврото или не, образуват Европейската система на централните банки (ЕСЦБ). С присъединяването на България към ЕС от 1 януари 2007 г. Българската народна банка е част от ЕСЦБ.

ЕЦБ и националните централни банки на държавите членки, чиято парична единица е еврото, заедно съставляват Евросистемата.

ЕЦБ е създадена като център на Евросистемата и на ЕСЦБ и е базирана във Франкфурт на Майн, Германия. ЕСЦБ и Евросистемата ще съществуват паралелно, докато има държави – членки на ЕС, които не са приели еврото за своя валута.

Основната цел на Евросистемата е да поддържа ценова стабилност, запазвайки стойността на еврото. Чрез поддържането на ниски, стабилни и предвидими нива на инфлацията се цели да се подпомогнат гражданите и бизнеса в планирането на спестяванията и разходите им. Целта е утре хората да могат да купят с парите си толкова, колкото и днес. Чрез своя Управителен съвет ЕЦБ определя паричната политика за цялата еврозона – единен паричен орган с единна парична политика и основна цел поддържане на ценова стабилност.

ЕЦБ допринася за сигурността и стабилността на европейската банкова система, разработва и емитира евробанкноти, управлява и поддържа нормалното функциониране на платежните системи, способства за запазване на финансовата стабилност.

Какви са критериите за приемане на еврото?

Постигането на номинално и устойчиво сближаване е условието за членство, съгласно Договора за ЕС, което страната ни трябва да изпълни. Постигането на такова сближаване се определя от изпълнение на критериите за членство в еврозоната, дефинирани в Договора от Маастрихт, а именно:

- Критерий за ценова стабилност, според който средният темп на инфлация не надвишава с повече от 1.5 процентни пункта средния темп на инфлация в трите държави членки с най-добри резултати в областта на ценовата стабилност;
- Бюджетният дефицит да не надвишава 3% от БВП;
- Държавният дълг да не надвишава 60% от БВП;
- Средният размер на номиналния дългосрочен лихвен процент, измерен чрез доходността на десетгодишните държавни облигации, деноминирани в национална валута, за период от една година преди оценката да не превишава с повече от 2 процентни пункта средната стойност на показателя за трите държави членки с най-добри резултати в областта на ценовата стабилност;
- Участие на националната валута във Валутно-курсовия механизъм II за период от най-малко две години преди оценката, без обезценяване спрямо централния курс към еврото.

Наред с изпълнението на правни, икономически и структурни мерки за укрепване на конкурентоспособността и устойчивостта на икономиката, пътят към плавното приемане на еврото е свързан и със задълбочено планиране и практическа подготовка за приемане на единната валута както от администрацията, така и от бизнеса и гражданите.

Какви са ползите от еврото?

Еврото предлага много ползи за гражданите, фирмите и икономиките на държавите, които го използват. Някои от тях са:

- лесно сравняване на цените между държавите-членки на еврозоната, което засилва конкуренцията между предприятията, като по този начин облагодетелства потребителите;
- ценова стабилност;
- възможност за фирмите по-лесно, по-евтино и по-безопасно да търгуват в еврозоната и с останалата част на света;
- повишаване на икономическата стабилност и растежа;
- по-добре интегрирани и поради това по-ефективни финансови пазари;
- по-голямо влияние в световната икономика чрез използването на втората в света резервна валута;
- осезаем символ на европейската идентичност.

Много от тези ползи са взаимосвързани. Например, икономическата стабилност е от полза за икономиката на дадена страна от ЕС, тъй като улеснява правителството да взима стратегически дългосрочни решения. Но икономическата стабилност е от полза и за фирмите, тъй като води до намаляване на несигурността и стимулира инвестициите. Това на свой ред е от полза за гражданите заради повишаването на заетостта и по-качествените работни места.

Кой отговаря за координацията на подготовката на България за въвеждане на еврото?

Координационният съвет за подготовка на Република България за членство в еврозоната (по-нататък наричан „Съветът“) е отговорен за организирането, координирането и наблюдението на практическата подготовка на Република България за членство в еврозоната. Съветът отговаря и за разработването, изпълнението и, при необходимост, за актуализацията на Националния план за въвеждане на еврото в Република България.

Сред функциите му са още одобряването на документи, дейности и инициативи, свързани с подготовката за приемане на единната европейска валута, както и периодичното докладване пред Министерския съвет за напредъка по

подготовката. Съветът е създаден още през 2015 г. (с Постановление № 168 на Министерския съвет), като неговата дейност е възобновена след присъединяването на българския лев към Валутно-курсния механизъм II.

Съветът се председателства съвместно от управителя на Българската народна банка и министъра на финансите, който е национален координатор на подготовката на Република България за членство в еврозоната.

Членове на Съвета са:

- Ръководителите на работните групи и подгрупи, които експертно подпомагат работата на Съвета и чийто обхват на дейност е описан в Плана за въвеждане на еврото в Република България, сред които заместник-министър на финансите, заместник-министър на икономиката и индустрията, подуправителите на БНБ и член на КФН;
- Заместник министър-председателят по управление на европейските средства;
- Заместник-министър на външните работи;
- Заместник-министър на правосъдието;
- Заместник-министър на електронното управление;
- Заместник-министър на вътрешните работи;
- Председателят на Държавната агенция „Национална сигурност“;
- Заместник-министър на транспорта и съобщенията.

Къде мога да открия пълната и вярната информация за въвеждането на еврото в България?

Интернет страницата за еврото, която ще започне да действа от края на март 2023 г., ще бъде основен институционален канал за информиране на гражданите и бизнеса за въвеждането на еврото в България. На нея ще се публикува информация за:

- Ползи от въвеждане на еврото;
- Ползена практическа информация, вкл. времеви периоди и начини за обмяна на валута и двойно обозначение на цените, промени за гражданите и за бизнеса;
- Външен вид и защитни елементи на евробанкнотите и монетите;
- Добри практики и опит на други страни, въвели еврото;
- Документи, регламентиращи процеса по въвеждане на еврото: Националният план, Закона за въвеждане на еврото, насоки/препоръки, свързани с приемането на еврото в различни сектори и др.

Информацията ще може да се получи и на специална безплатна телефонна линия, която ще бъде разкрита по-късно. Предвижда се да бъде разработено и мобилно приложение. Неговата функция ще бъде да информира и да предостави възможност за изчисляване на стойността на стоки и услуги от левове в евро и обратно.

За доброто информиране на гражданите и бизнеса относно въвеждането на еврото ще бъде проведена всеобхватна комуникационна кампания. Ще бъдат използвани различни канали за информиране на обществото: ТВ канали, радио, социалните мрежи, онлайн и печатни медии и др.

По какъв курс ще се обменят левове в евро след въвеждането на еврото в България?

Замяната на лева с евро ще стане по сегашния курс 1,95583 лв. за 1 евро. Ангажиментът на българските власти страната ни да се присъедини към еврозоната единствено със сегашния фиксиран курс е потвърден както в Националния план за въвеждане на еврото в Република България, приет от Министерския съвет през месец май 2022 г., така и в [Решението на Народното събрание от 27 октомври 2022 г.](#)

Какво означава превалутацията на левове в евро?

Превалутацията означава физически обмен на левове в брой за евро и преизчисление на цените, депозитите, заемите, финансовите инструменти и другите балансови позиции от левове в евро. Превалутацията ще се извършва чрез прилагането на неотменимо фиксиран валутен курс от 1,95583 лева за 1 евро, който ще бъде потвърден с изменение на Регламент (ЕО) № 2866/98 на Съвета от 31 декември 1998 г. относно валутните курсове към еврото на валутите на държавите членки, които приемат еврото.

Превалутацията на цени и парични единици от левове в евро ще се извърши чрез прилагане на пълния цифров размер на фиксирания курс на преобразуване, т.е. използване на всичките пет знака след десетичната запетая. Получената сума ще се закръглява до два знака след десетичната запетая на базата на третия знак след десетичната запетая в съответствие със следното математическо правило за закръгляване:

1. когато третият знак след десетичната запетая е по-малък от пет, вторият знак след десетичната запетая остава непроменен;
2. когато третият знак след десетичната запетая е равен или по-голям от пет, вторият знак след десетичната запетая се увеличава с едно.

Не се разрешава преизчисляване на цени при курс, различен от фиксирания обменен курс. Няма да се допуска налагането на допълнителни такси и комисиони за преизчисляването върху потребителите.

Как ще се превалутират сметките от левове в евро?

От датата на членство на България в еврозоната всички видове сметки: разплащателни сметки, депозитни сметки, текущи бюджетни сметки, спестовни сметки, набирателни сметки, ликвидационни сметки и други сметки в местни банки,

както и платежни сметки при други доставчици на платежни услуги (платежни институции и дружества за електронни пари), ще бъдат еднократно, **автоматично и безплатно превалутирани в евро**. За тези сметки няма да действа преходен период. Това означава, че още от първия ден на приемане на еврото титулярите на сметки ще могат да теглят от левовите си сметки само евро, независимо дали тегленето ще става чрез АТМ/ПОС устройство или в офис на доставчика на платежни услуги (банка, платежна институция или дружество за електронни пари). Това е един бърз и удобен начин за замяна на левовите с евро без специален ангажимент за самия титуляр на сметката. От първия ден на въвеждането на еврото безкасовите плащания ще се извършват само в евро.

С въвеждането на еврото левът веднага ли престава да бъде законно платежно средство?

През първия един месец от датата на въвеждането на единната европейска валута в Република България левът и еврото ще бъдат в обращение едновременно, като и двете валути ще бъдат със статут на законно платежно средство. След изтичането на този един месец еврото ще остане единственото законно платежно средство в България.

Едномесечният преходен период ще спомогне да се осигури постепенен преход към новата валута. През този един месец гражданите ще могат да плащат и в двете валути в търговските обекти и центрове за услуги. От друга страна, търговците трябва да връщат рестото на клиентите си изключително в евро освен ако не могат да го направят от практически съображения. Така на практика част от левовите в обращение ще бъдат обменени чрез търговците и лицата, предоставящи услуги, като по този начин ще се осигури още един обменен канал за българските граждани. Същевременно в изпълнение на Регламент (ЕО) № 974/98 на Съвета от 3 май 1998 г. относно въвеждането на еврото ще бъде прието правило, според което в този преходен период търговецът може да не приема повече от 50 броя монети в левове и стотинки в рамките на една трансакция с купувача.

Как ще се извършва обмяната на парите по сметки?

Преобразуването на банковите сметки от левове в евро ще се извърши в деня на въвеждането на еврото. Всички средства в левове по текущи, депозитни, спестовни и други сметки в местни банки и други доставчици на платежни услуги ще бъдат преобразувани в евро безплатно в деня на въвеждането на еврото. Ето защо в месеците след решението на Съвета на ЕС, че България отговаря на условията за приемане на еврото и преди въвеждането на еврото, гражданите ще бъдат поканени да депозират възможно най-много левови банкноти и монети в банкови сметки. Считано от деня на въвеждането на еврото, в България всички безналични плащания ще се извършват само в евро.

Как ще се извършва обмяната на парите в брой? Къде и докога ще могат да се обменят левовите с евро след въвеждането на еврото в България? Ще има ли такси?

От датата на въвеждане на еврото Българската народна банка ще обменя безплатно, в неограничено количество и без ограничение във времето, банкноти и монети от левове в евро по официалния валутен курс 1,95583 лв. за 1 евро.

През първите шест месеца от датата на въвеждане на еврото в България банките и „Български пощи“ ЕАД ще обменят безплатно на каса банкноти и монети от левове в евро по официалния валутен курс.

През следващите шест месеца банките ще продължат да обменят банкноти и монети от левове в евро, но ще имат право да налагат такса за тази услуга.

След изтичането на първите 12 месеца от въвеждане на еврото банките и „Български пощи“ ЕАД могат да преустановят услугата за обмяна на банкноти и монети от левове в евро в брой.

Докога ще може да се плаща с левове?

През първия един месец от датата на въвеждането на еврото в България левът и еврото ще бъдат в обращение едновременно, като и двете валути ще бъдат със статут на законно платежно средство (т.нар. период на двойно обращение на лева и еврото). След изтичането на този един месец еврото ще остане единствената валута на страната ни.

Ако плащам в левове, имат ли право да ми връщат в евро и обратното?

През първия месец от въвеждане на еврото гражданите ще могат да плащат и в двете валути в търговските обекти и центрове за услуги.

В този период търговците ще имат задължение да връщат рестото на клиентите си единствено в евро. Само в случай на обективна невъзможност търговецът ще има право да върне остатъка в брой в левове или в левове и евро. По този начин ще се осигури още един обменен канал за замяна на лева с еврото и за изтегляне на лева от обращение.

В изпълнение на Регламент (ЕО) № 974/98 на Съвета от 3 май 1998 г. относно въвеждането на еврото ще бъде прието правило, според което в този един месец търговецът може да не приема повече от 50 броя монети в левове, включително стотинки, в рамките на една трансакция с купувача.

Кога ще започнат да се посочват цените и в евро?

Един месец след като Съветът на ЕС вземе решение за приемане на еврото в Република България, ще влезе в сила изискване за задължително обозначаване на цените едновременно в левове и евро. Това задължение ще продължи да бъде в сила 12 месеца от датата на приемане на еврото.

Откога ще се въведе двойно обозначаване на цените в евро и в лева?

Планира се задължението за двойно обозначаване на цените да започне да действа един месец след решението на Съвета за приемане на еврото в Република България и да остане в сила 12 месеца след приемането на европейската валута. Опитът на държавите членки, последно въвели еврото, показва, че това задължение е дало много добри

результати. То е спомогнало за предотвратяване на повишаването на цените, позволявайки на потребителите да идентифицират лесно търговци и други бизнеси, неправомерно завишили цените.

Специално внимание ще се обърне на търговците и доставчиците на услуги, които следва да показват цените на своите продукти и/или услуги в двете валути по време на периода на двойно обозначаване на цените. В същия период обозначаването на цените в левове и в евро следва да се прави и в рекламните материали, съдържащи информация по отношение на цените на рекламираните услуги и/или продукти.

Двойното обозначаване на цените ще важи и за публичните органи. По време на този период всички суми, дължими от българските граждани на държавата, включително данъци, такси и др., следва да се обозначават в левове и в евро. Същото важи и за сумите, дължими от държавата на гражданите. Публичните органи следва също да изготвят информационни материали във връзка с двойното обозначаване на цените и ценови листи, в които цените са изписани в двете валути.

Търговците как ще връщат ресто от деня на въвеждане на еврото?

С цел да се улесни въвеждането на еврото, през първия месец от датата на членството на България в еврозоната рестото при заплащане в брой, независимо в левове или евро, следва да бъде изплатено от търговците единствено в евро освен ако по обективни съображения това не може да бъде направено. За тази цел компаниите и търговците ще бъдат снабдени с евробанкноти и монети още преди датата на въвеждане на еврото. Ще се прилага и правилото, според което в преходния период на обращение на двете валути търговецът няма да бъде задължен в една сделка да получи повече от 50 броя монети в лева, включително стотинки.

При замяната на лева с евро стоките и услугите ще поскъпнат ли двойно?

Замяната на лева с еврото няма да доведе до двойно поскъпване на стоките и услугите.

Начинът за превалутиране на цените на стоките и услугите ще бъде регламентиран в Закона за въвеждане на еврото в Република България. Там ще бъде изрично предвидено, че превалутирането от левове в евро ще се извършва като цената в левове се раздели на пълната числова стойност на официалния валутен курс с всичките пет знака след десетичната запетая. Няма да се допуска превалутиране чрез използване на съкратена форма на официалния валутен курс. След превалутирането получената сума ще се закръглява до два знака след десетичната запетая на базата на третия знак след десетичната запетая в съответствие със следното математическо правило за закръгляване:

1. когато третият знак след десетичната запетая е по-малък от пет, вторият знак след десетичната запетая остава непроменен;
2. когато третият знак след десетичната запетая е равен или по-голям от пет, вторият знак след десетичната запетая се увеличава с едно.

Предвижда се и дълъг период на двойното обозначаване на цените на стоките и услугите, за да се избегне спекулативното покачване на цените им в резултат на въвеждането на еврото. Този период ще започне един месец след приемането на Решението на Съвета на Европейския съюз за въвеждането на еврото от Република България и ще бъде в сила 12 месеца след датата на приемане на страната в еврозоната. Целта на въвеждането на задължението за двойно обозначаване е по-лесна адаптация на гражданите към новата валута и предотвратяване на злоупотреби и спекулативно нарастване на цените.

В държавите – членки на ЕС, последно въвели еврото, двойното обозначаване на цените се е доказало като успешна мярка при противодействието на покачването на цените вследствие от въвеждането на еврото.

С цел поощряване на коректните търговци, Министерството на икономиката и индустрията, съвместно с Комисията за защита на потребителите и представители на неправителствените организации, ще организира кампания „Честен търговец“ с ясно разпознаваемо лого на кампанията. Тези от търговците/доставчиците на услуги, които спазват правилата за точно преобразуване на цените на продуктите/услугите си от левове в евро, както и за разбираемо и коректно обозначение на цените по време на периода на двойното ценообразуване, ще получат стикер „Честен търговец“, за да информират потребителите, че участват в кампанията. За следенето на добрите практики на търговците следва да бъдат отговорни институциите – организатори на кампанията, а гражданите ще бъдат поканени да се включат в процеса на събиране и предаване на информация.

Ще се покачи ли инфлацията от въвеждането на еврото?

Опитът на последно присъединилите се към еврозоната държави показва, че непосредственият ефект от влизането в еврозоната върху ценовите равнища е в порядъка на 0,3-0,5 % повишение на инфлацията. Същевременно не бива да се забравя, че заради догонващия икономически ефект и по-ниските цени в България в сравнение с ЕС, както и в резултат на нарастването на енергийните цени и геополитическите сътресения в последната година, инфлацията у нас расте.

Очакванията са самото въвеждане на еврото да има минимален ефект върху повишаването на цените. Ако разгледаме като пример Република Хърватия, последната присъединила се към момента държава към еврозоната, ще видим, че според Евростат инфлацията в Хърватия за януари 2023 г. се е покачила с 0,2%. Годишната инфлация през януари 2023 г. е 12,5%, през декември 2022 г. – 12,7%, а през ноември 2022 г. – 13%.

Ефектът от преминаването към еврото в общия размер на инфлацията в Словения е 0,3, в Словакия – 0,15, в Естония – 0,3, в Латвия – 0,2, а в Литва – 0,11 процентни пункта.

Кой ще следи за измами и ще санкционира за злоупотреби?

Българската народна банка и Комисията за финансов надзор, в съответствие с правомощията им, ще осъществяват контрол за спазване изискванията от поднадзорните им лица – банки, застрахователни и пенсионни дружества и др.

Основни органи по отношение контрола и санкционирането на злоупотребите от страна на търговците, свързани с въвеждането на еврото, ще бъдат: Комисията за защита на потребителите (КЗП), Комисията за защита на конкуренцията, Националната агенция за приходите (НАП) и сектор „Икономическа полиция“ към МВР. Всеки гражданин ще има право да подаде сигнал за нарушения до КЗП или до съответния контролен орган.

Търговците, които умишлено нарушават правилата за преобразуване или закръгляване, ще бъдат санкционирани съгласно действащото законодателство.

Къде ще мога да сигнализирам, ако се сблъскам с некоректни търговци?

Сигналите ще могат да се подават чрез интернет страницата на Комисията за защита на потребителите, на страницата за еврото, както и чрез безплатната телефонна линия за еврото, която ще бъде открита 6 месеца преди датата на въвеждане на еврото.

При замяната на лева с евро заплата ми, ако е 1500 лв., ще стане ли автоматично 1500 евро?

Заплатите ще се изплащат в евро след датата на въвеждане на еврото. Сумите в трудовите договори следва да бъдат превалутирани в полза на служителя, като се закръгли сумата до най-близкия евроцент. Ако знакът, който следва последния знак, до който се прави закръгляването, е по-голям от 0, една единица следва да се добави към последния знак или ще бъде определена нова сума, чиято стойност не е по-ниска от тази в левове. Така при превалутирането сумата от 1500 лв. ще стане 766,94 евро и е възможно да бъде закръглена от работодателя на 767 евро.

Какво ще стане със спестяванията ми в банката, които са в левове?

От датата на членство на България в еврозоната всички сметки – разплащателни, депозитни, спестовни и други сметки в местни банки, ще бъдат еднократно, автоматично и безплатно превалутирани в евро.

За тези сметки няма да действа преходен период. Това означава, че още от първия ден на приемане на еврото титулярите на сметки ще могат да теглят от левовите си сметки само евро, независимо дали тегленето ще става чрез АТМ/ПОС устройство или в офиса на банка, платежна институция или дружество за електронни пари.

Това е един бърз и изключително удобен начин за смяна на левовите с евро без специален ангажимент за самия титуляр на сметката.

От първия ден на въвеждането на еврото безкасовите плащания ще се извършват единствено в евро.

Ако имам спестени над 10 000 лв. и те не са в банка, как мога да ги обменя в евро след въвеждането на еврото в България?

В месеците преди въвеждането на еврото гражданите ще бъдат насърчавани да депозират възможно най-много левови банкноти и монети в банкови сметки. Като се има предвид, че всички средства в левове по сметките ще бъдат превалутирани безплатно в евро на датата на въвеждане на еврото, считано от този ден, трансакциите за безкасово плащане ще се извършват само в евро.

От датата на въвеждане на еврото Българската народна банка ще обменя безплатно, в неограничено количество и без ограничение във времето банкноти и монети от левове в евро по официалния валутен курс 1,95583 лв. за 1 евро.

През първите шест месеца от датата на въвеждане на еврото в България банките и „Български пощи“ ЕАД ще обменят безплатно на каса банкноти и монети от левове в евро по официалния валутен курс.

През следващите шест месеца банките ще продължат да обменят банкноти и монети от левове в евро, но ще имат право да налагат такса за тази услуга.

След изтичането на първите 12 месеца от въвеждане на еврото банките и „Български пощи“ ЕАД могат да преустановят услугата за обмяна на банкноти и монети от левове в евро в брой.

Как ще се плащат данъците след въвеждане на еврото в България?

С въвеждането на еврото всички данъци, такси и други плащания към държавата и общините трябва да се извършват в евро. Изключение от това правило ще се прави в периода на двойното обращение на лева и еврото, т.е. един месец от датата на въвеждане на еврото.

След датата на въвеждане на еврото в България възстановяването на недължимо платени или събрани преди въвеждането на еврото суми за данъци, държавни или общински такси, задължителни осигурителни вноски, глоби и имуществени санкции, и други публични задължения, ще се извършва в евро.

Сумите в данъчните декларации ще се посочват във валутата, която е била законно платежно средство в края на данъчния период, за който се подава данъчната декларация. Когато данъчният период, за който се подава декларацията, приключва в периода на двойно обращение на лева и евро, паричните стойности в данъчната декларация следва да се посочват в евро.

С приемането на еврото ще се променят ли договорите?

В процеса на въвеждането на еврото ще се прилага принципът на приемственост на договорите. Това означава, че:

- въвеждането на еврото не следва да засяга действието на съществуващите договори с позовавания на лева или с препратки към лева;
- всички стойности, посочени в левове, в съществуващите договори ще се считат за стойности в евро при прилагане на официалния валутен курс и правилата за закръгляване, разписани в Закона за въвеждане на

еврото;

- въвеждането на еврото не води до промяна на никой от сроковете в договор или освобождаване от задължение или изпълнение, съгласно който и да е договор, нито дава право на страна едностранно да измени или прекрати такъв договор освен ако между страните изрично е уговорено друго;
- позоваването в договорите на лева без посочване на стойността се счита за позоваване на еврото.

Имам кредит за жилище в евро. Може ли банката да иска преговаряне на условията по него след въвеждане на еврото?

От датата на въвеждането на еврото всички заеми, първоначално отпуснати в левове или заеми с валутна клауза в евро, ще се считат за заеми в евро. Няма да се допуска въвеждането на еврото да се използва като условие за преговаряне на клаузи по вече сключени договори между банките и техните клиенти или като основание за други подобни действия от банките по отношение на техните клиенти, които биха ги поставили в по-неблагоприятна финансова позиция спрямо позицията им преди превалутирането.

Това ще важи и за небанковите финансови институции, които предоставят кредити на клиенти.

Ако закупя ваучер за подарък малко преди датата на въвеждане на еврото и той остане неизползван до тази дата, ще бъде ли загубен?

Пощенските марки, лотарийните игри с предварително определен резултат, купоните за отстъпка, купоните за стойността на върнатите стоки, ваучерите, включително и ваучерите за храна и други ценни книжа на приносител, които са били в продажба или в обращение преди датата на въвеждане на еврото и на които стойностите са изразени в левове, ще могат да се използват и след датата на въвеждане на еврото до изтичане на срока им или до изчерпване на наличностите.

Аз съм частен търговец, държавата ще ми поеме ли разходите, свързани с въвеждането на еврото?

В процеса на въвеждането на еврото ще се прилага принципът на ефективност и икономичност. Съгласно този принцип разходите, произтичащи за лицата от въвеждането на еврото като парична единица на Република България, са за тяхна сметка и не се компенсират с публични средства.

Самото превалутиране на вземания и задълженията, обслужването на банкови сметки и преминаването към плащания в евро не се очаква да доведе до допълнителни разходи за фирмите – клиенти на банките.

Какви промени ще настъпят в изготвянето на Годишния финансов отчет на фирмите?

Годишните финансови отчети ще се изготвят във валутата, която е в официално обращение в Република България в края на отчетния период, като съпоставимите данни за предходния отчетен период следва да са в същата валута.

Как ще се извършва осчетоводяването при приемането на еврото?

С оглед определянето на единна процедура за осчетоводяване при преминаването към еврото, в бъдещия Закон за въвеждането на еврото в Република България и/или в други нормативни актове ще се приемат нормативни промени, свързани с:

- Изготвянето на счетоводно обосноваващи документи, счетоводни регистри и финансови отчети, при които остойностяването е в левове;
- Процедури по превалутиране на капитала и акциите на дружествата в евро;
- Процедури по вписване на операции с касови апарати по време на преходния период, в който се приемат плащания с левове и евро.

С въвеждането на еврото икономическите и публичните субекти следва да водят финансовото си отчитане в новата валута, като данните за предходния отчетен период следва да бъдат превалутирани в евро с цел осигуряване на съпоставимост между текущ и предходен период. В декларациите и формулярите, които гражданите и юридическите лица ще попълнят след въвеждането на еврото и които се отнасят за данъчни и други задължения към държавата или вземания от държавата за периода, предхождащ годината на въвеждане на еврото, сумите ще бъдат в български левове. Самите плащания на базата на тези задължения и вземания обаче ще се извършват в евро, като сумите се превалутират в новата валута по официалния фиксиран обменен курс.

Как ще се превалутират депозитите от левове в евро?

Превалутирането на левове в евро по сметки при банки и други доставчици на платежни услуги ще се извърши на датата на въвеждане на еврото. Всички средства в левове по текущи, спестовни, попечителски и други сметки в местни банки и други доставчици на платежни услуги ще бъдат превалутирани в евро еднократно и безплатно в деня на въвеждането на еврото.

Ще се отрази ли превалутирането на лихвения процент на депозитите?

Ако договореният лихвен процент по депозита е фиксиран, банката следва да продължи да прилага фиксиран лихвен процент и след въвеждането на еврото. Механизмът за прехвърляне от фиксиран лихвен процент в левове към фиксиран лихвен процент в евро не следва да води до по-неблагоприятни условия или резултати за страните по трансакцията – както за клиента, така и за банката. В тази връзка преминаването от фиксиран лихвен процент в левове към фиксиран лихвен процент в евро следва да бъде определен по методика на банката, гарантираща, че резултатното лихвено плащане в евро е еквивалентно на това в левове към датата на извършване на превалутирането.

Ако депозитът е договорен с променлив лихвен процент, този параметър ще бъде модифициран по начин, регламентиран в разпоредбите на Закона за въвеждане на еврото. Преминаването от променлив лихвен процент в левове към променлив лихвен процент в евро следва да бъде определен по методика на банката, гарантираща, че резултатното лихвено плащане в евро е еквивалентно на това в левове към датата на извършване на конверсията. За разлика от парите в брой, чието преобразуване е сравнително трудоемка и логистично по-трудна задача, парите, държани в банкови сметки и по платежни сметки при други доставчици на платежни услуги, ще се преобразуват в евро веднага, без да е необходим преходен период. В месеците преди въвеждането на еврото гражданите ще бъдат поканени да депозират възможно най-много левови банкноти и монети в банкови сметки. Като се има предвид, че всички средства в левове по сметките ще бъдат превалутирани в евро в деня на въвеждането на еврото, считано от този ден, трансакциите за безкасово плащане ще се извършват изключително в евро

Как ще се превалутират кредитите от левове в евро?

От деня на въвеждането на еврото всички заеми, първоначално отпуснати в левове, или заеми с валутна клауза в евро ще се считат за заеми в евро. Не се допуска превалутирането да се използва като условие за предоговаряне на клаузи по вече сключени договори между банките и техните клиенти или като основание за други подобни действия от банките по отношение на техните клиенти, които биха ги поставили в по-неблагоприятна финансова позиция спрямо позицията им преди превалутирането. Същото ще важи и за небанковите финансови институции, които предоставят кредити на клиенти.

Въвеждането на еврото не изисква промени в съществуващите договори за заеми, независимо дали те са заеми в левове или заеми с валутна клауза в евро, тъй като въпросът за тяхното преобразуване ще бъде регламентиран от еврозакона. По-конкретно еврозаконът ще предвижда, че договорите за кредит остават в сила и сумите, деноминирани в левове в тези споразумения, ще се считат за суми в евро, като те се превалутират по официалния фиксиран курс, изразен до пети знак след десетичната запетая, и се закръглят по правилата, разписани в бъдещия Закон за въвеждане на еврото.

Ще се отрази ли превалутирането на лихвения процент на кредитите?

Ако договореният лихвен процент по заема е фиксиран, банката следва да продължи да прилага фиксиран лихвен процент и след въвеждането на еврото.

Механизмът за прехвърляне от фиксиран лихвен процент в лева към фиксиран лихвен процент в евро не следва да води до по-неблагоприятни условия или резултати за страните по трансакцията – както за клиента, така и за банката. В тази връзка преминаването от фиксиран лихвен процент в левове към фиксиран лихвен процент в евро следва да бъде определен по методика на банката, гарантираща, че резултатното лихвено плащане в евро е еквивалентно на това в левове към датата на извършване на конверсията.

Ако заемът е договорен с променлив лихвен процент, този параметър ще бъде модифициран по начин, регламентиран от разпоредбите на еврозакона. Преминаването от променлив лихвен процент в левове към променлив лихвен процент в евро следва да бъде определен по методика на банката, гарантираща, че резултатното лихвено плащане в евро е еквивалентно на лихвено плащане в левове към датата на извършване на превалутирането.

В тази връзка финансовото състояние на длъжника не трябва да бъде причина за влошаване на лихвените параметри по договора. Промяната на референтните лихвени проценти от левове към евро следва да бъде извършена по достатъчно обоснован и прозрачен начин, който не утежнява финансовото състояние на клиентите и не води до допълнителни разходи спрямо лихвените разходи, които клиентът би направил в левова равностойност на своето задължение.

Банките и другите финансови институции ще трябва предварително да информират клиентите си за предстоящите промени (например три месеца) преди официалното преминаване към еврото, вкл. и чрез оповестяването на страниците си на алгоритъма за преизчисления на лихвения процент.

Как ще се извършва превалутиране на ценни книжа и други финансови инструменти?

От датата на въвеждане на еврото всички държавни ценни книжа, оригинално деноминирани в левове, автоматично се конвертират в евро. Въпреки преобладаващите обеми на държавния дълг в балансите на банките и финансовите институции, съществуват и други форми на дългови инвестиции, деноминирани в левове – най-вече инвестиции в първостепенни и подчинени дългове (облигации), издадени от финансови и нефинансови компании на българския пазар, както и инвестиции в акции на български компании, регистрирани в Централния депозитар. Стойността на инвестициите в такива ценни книжа следва също да бъде конвертирана в евро, включително натрупаните до момента резерви от преценка на справедливата стойност и от амортизация на дълговите инструменти. Промяната на номиналната стойност на дълговите ценни книжа и акциите в централния регистър на ценните книжа се извършва от Централния депозитар.

Ако договореният лихвен процент по ценните книжа или други финансови инструменти е фиксиран, емитентът следва да продължи да прилага фиксиран лихвен процент и след въвеждането на еврото.

Механизмът за прехвърляне от фиксиран лихвен процент в левове към фиксиран лихвен процент в евро не следва да води до по-неблагоприятни условия или резултати за страните по трансакцията. В тази връзка преминаването от фиксиран лихвен процент в левове към фиксиран лихвен процент в евро следва да бъде определен по методика на емитента на инструмента, гарантираща, че резултатното лихвено плащане в евро е еквивалентно на това в левове към датата на извършване на конверсията.

Ако ценните книжа или други финансови инструменти са договорени с променлив лихвен процент, този параметър ще бъде модифициран по начин, регламентиран от разпоредбите на еврозакона. Преминаването от променлив лихвен процент в левове към променлив лихвен процент в евро следва да бъде определен по методика на емитента,

гарантираща, че резултатното лихвено плащане в евро е еквивалентно на лихвеното плащане в левове към датата на извършване на конверсията.

Какво се случва с обезпеченията при превалутиране от левове в евро?

Промяната в номиналната стойност на обезпеченията, заложиени/ипотекирани в полза на банките и финансовите институции, следва да бъде автоматично отразена посредством регистъра на особените залози и/или имотния регистър. С цел защита на интересите на лицата, учредили обезпечението, не се допускат други промени в стойността на заложеното/ипотекираното имущество вследствие от автоматичното конвертиране от левове в евро – т.е. замяната на лев с евро не следва да се използва като основание за промяна (както в посока увеличение, така и в посока намаление) в стойността на обезпечението.